

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2019. január–február

BARTA Ágnes
CSISZÁR Imre
NAGY Márk
RÁTÓTI Zoltán
Eirik STUBØ

MITEM-re várva

Bessenyei 100

Egy ember az örökkévalóságnak

februári műsorral, előadás- és programajánlóval

Németh Antal – A színész és alkotása • „De előtte kivégezzük” – dráma egy szentről: Morus Tamás •
Nézőpontok – Horkay Hörcher Ferenc, Osztovits Ágnes • MITEM – Visszatérő ismerősök újdonságai •
Premier-galéria – Sára asszony • Előadás-ajánló – Pustol a hó, Cyrano de Bergerac, Galilei élete,
A gömbfejűek és a csúcsfejűek, Álomgyár • Egy tangóval kezdődött – Jávor Pál és Landeszman Olga
szerelme • Woyzeck-visszhang – Trantinói örület • Könyv – Csíksomlyói passió: egy előadás zárandokútja

Jávor Pál „derék Peer Gyntje, minden jó szándékú igyekevs ellenére sem jut túl a komédiázáson s legtöbbször a verset is csak tüdővel győzi” – írja Kárpáti Aurél kritikus, míg egy másik ítésh, Benedek Marcell így fogalmaz: „Rendezőnek és színésznek közös dicsősége, hogy az óriási személyzetű előadásban egyetlen hamis hang vagy mozdulat sem bántotta a nézőt. Jávor Pál (...) játssza Peer Gynt szerepét, nagyon megjavította a róla alkotott véleményemet őszinte és komoly játékaival”. Jávor a Nemzetiben vált igazi nagy drámai színésszé Németh Antal igazgatása alatt, aki sokak megdöbbenésére szerződtette a női szíveket hódító moziszárt a komoly teátrumba. A Peer Gynt-alakítás Jávor pályájának egyik csúcspontja volt.

A képen Gobbi Hilda és Jávor Pál. Rendező: Németh Antal (1941) | fotó: OSZK, Színháztörténeti Tár

Németh Antal

A színész és alkotása

A tömeg teremtette színjátszás középpontjában mint alkotó az ember áll, aki nála magasabb rendű lényé akar átlényegülni, akár közvetlenül mint színész, akár közvetve mint „néző”, vagy helyesebben: passzív együttjátzó. Mindaz, ami a belső metamorfózis ősténye köré az évezredek folyamán kikristályosodott, maszk és kosztüm, színpad és díszlet, világítás, rendezés, korok szerint különböző módon és mértékben voltak a közönség esztétikai élményének forrásai. Ennek a bonyolult kristályosodásnak változatlan ősmagja a színész.

A színészi lényeg nem vizsgálható történelmi perspektívából, mert – tudjuk – a színész alkotása felidézhetetlen. Annak a folyamatnak, mely lelkében alkotás közben végbemegy, csak vele élő részese, de nem rekonstruálójá lehet az ember. Gesztusokat le lehet rajzolni, fotografálni, mozdulatok, hangsúlyok emlékét mondatokká rögzíteni, a recitációt gramofonlemezre préselni, a „felfogást” ismertetni, de az a lélek, mely éppen ezekben a formákban találta meg a bizonyos alakká való átlényegülése kulcsát – vagy fordítva: ezek a mozdulat- és hangformák voltak számára a belső átalakulás adekvát kifejezései –, mindörökre elszállt.

Legerősebben a színész van az időhöz kötve. Míg a többi művészetek terén csakis időtlen zseni lehetséges, mert csak közepes talentumok magyarázhatók meg korukból, a színháznál nincs időtlen – Szophoklészsal, Rembrandttal, Beethovennal egyenívójú – zseni. A színház – láttuk – a közönség alkotása, a színész a közönség vágyának valóra váltója, mintegy a közönség követe a színpadon: időtlen publikum nincs, színész sem lehet.

Mint amilyen értetlenül áll az utazó egyes egzotikus népek teátrális látványosságainak elemmentáris hatásával szemben, ugyanúgy nem értenők meg ma Roscius játékának nagyságát, Garrick alakítását, Ekhoft, Megyery vagy Kántorné hatását. A régi nagy színészek a kor művészi akaratát hiánytalanul megvalósítottak játékukban, stílusuk olyan szent és komoly élmény volt számukra, mint a mainak a legmodernebb. Nem lehet azt mondani, hogy mi állunk a tökéletesség csúcspontján, és hogy primitív volt a régibb. A színészi játéktípus mindig a kor egész esztétikai világképének keretében kapja meg a maga értelmét.

Németh Antal 1935 és 1944 között a Nemzeti Színház igazgatója volt. Részlet a Színjátszás esztétikájának vázlatára című tanulmányából, amely 1929-ben a Budapesti Szemle-ben jelent meg.

10 NEM IRÓNIA, DERŰ

„Morus kiállása maga a botrány. (...) Sokan elfedik a lelkiismeretüket, Morus viszont tájékozódási ponttá teszi a maga számára. Ezzel a megrendítő elkötelezettséggel a külvilág nem tud mit kezdeni.” (Rátóti Zoltán)

14 KETTEN – KÉTFELŐL

Barta Ágnes a művelt Margaretet, Morus Tamás lányát, Nagy Márk pedig a machiavellista tanokat követő Richard Richet alakítja az Egy ember az örökkévalóságnak című új bemutatóban. A Nemzeti Színház fiatal művészei pályaválasztásról, példaképekről, tartást adó jelmezekről és a lazulás fontosságáról is beszélnek a páros premier-portréban.

32 MITEM-RE VÁRVA

„Egy-egy nemzetközi fesztivál jó a közönségnek, hiszen utazás nélkül láthat külföldi előadásokat, de talán ennél is nagyobb a szakmai hozadéka, mert gyümölcsöző, ha a nemzeti színházi párbeszédet kezd eltérő színházi kultúrákkal.” (Eirik Stubø)

38 SZÍNHÁZI SZERELEM

Jávor Pált szerepeivel azonosították rajongói. Pedig a magánéletben nem az volt, akinek a rajongói tartották. A ferfiideálnak kikiáltott és nem egészen makulátlan híró filmszillagnak és egy befolyásos, gazdag zsidó családból származó elvált, két gyermekes édesanyjának a szerelme sok jót nem ígérhet az 1930 évek Magyarországon – és később sem. (Gajdó Tamás írása)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja 2019. január–február

Ingyenes időszaki kiadvány
VI. évfolyam, 5. szám

Főszerkesztő:

Kornya István

A szerkesztő munkatársa:

Görömbölyi László

Fotó:

Eöri Szabó Zsolt

Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:

Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat: Kónya Ábel

Korrektúra: Lukácsy György

Címlap:

Söptei Andrea és Szarvas József a Sára asszony
című előadásban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitvatartás:

Hétköznap 10-18 óra, hétvégén 14-18 óra között,
illetve az előadások kezdetéig. Ha nincs előadás,
vasárnap zárva.

Jegyiroda

1061 Budapest, Andrassy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995

Nyitvatartás:

Hétköznap 10 és 18 óra között.

jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

www.nemzetisinhaz.hu

Nyomdai előkészítés:

Inform-Line Stúdió Bt.

Nyomda:

Crew Kft.

Megjelenik 10 000 példányban
Médiaajánlat: 30/508-4711
Lapzárta: 2019. január 18.

Az Isten ostora, a Körhinta, az Éden földön,
a Tóth Ilonka, A föltámadás szomorúsága,
az Egri csillagok

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

12

14

20

30

37

42

Premier • Egy ember az örökkévalóságnak

8 „De előtte kivégezzük őket” //

Csiszár Imre rendező

10 Nem irónia, derű //

Rátóti Zoltán

12 Próba közben

Premier-portré

14 Ketten – kétfelől – hét előtt //

Barta Ágnes és Nagy Márk

Premier-galéria

20 Sára asszony

Nézőpont

22 Horkay Hörcher Ferenc:

Ki a főszereplő?

23 Osztovits Ágnes:

Bruno Ganz szellemében

Előadás-ajánló

24 Pustol a hó, Cyrano de Bergerac,
Galilei élete, A gömbfejűek és
a csúcsfejűek, Álomgyár

VI. MITEM

30 Ismerősök újdonságai

32 MITEM-re várva // Eirik Stubø

34 Külföldi előadások a MITEM-en

36 MITEM-előzetes

Színházi szerelmek

38 Egy tangóval kezdődött //

Jávor Pál és Landeszman Olga

Évforduló

43 100 éve született

Bessenyei Ferenc

Könyv

44 Csíksomlyói passió //

Egy előadás zárandokútja

Rólunk írták

46 Tarantinói örület //

Sajtóvisszhang a Woyzeckről

A Nemzeti Színház hírei

48 Programajánló

50 Váltson bérletet!

52 Havi műsor: február

Folyóirat

54 Szenárióm – január

Morus Tamás

VIII. Henrik

Thomas More – Morus Tamás

(1478–1535)

Jogász, államférfi, költő, az anglikán és a katolikus egyház szentje (1935). Jómódú londoni családba született, s bár érdekelte a papság, inkább családot alapított, és ügyvédi pályafutása mellett hamar beindult diplomáciai és politikai karrierje. Kezdetétől fellépett minden protestáns mozgalom ellen, a római katolikus egyházhoz akkor is hű maradt, amikor VIII. Henrik (1491–1547) angol király az utódlás biztosítására hivatkozva bejelentette válási szándékát Aragóniai Katalintól. Mivel a nagy tekintélynek számító, és 1529-ben lordkancellárrá kinevezett Morus ez ellen hivataláról való lemondásával tiltakozott, kivívta uralkodója haragját. A londoni Towerbe zárták, majd a halálos ítélet meghozatala után lefejezték. Legnagyobb hatású műve az *Utópia*. Nekünk, magyaroknak különösen érdekes a börtönben írt, *Erősítő párbeszéd balsors idején* című műve. Ez két magyar nemes dialógusa, akik a mohácsi vészt követő török hódoltság korában beszélnek az idegen vallás térhódításáról és a hitehagyás veszélyeiről.

Morus Tamás – Rátóti Zoltán
VIII. Henrik – Fehér Tibor

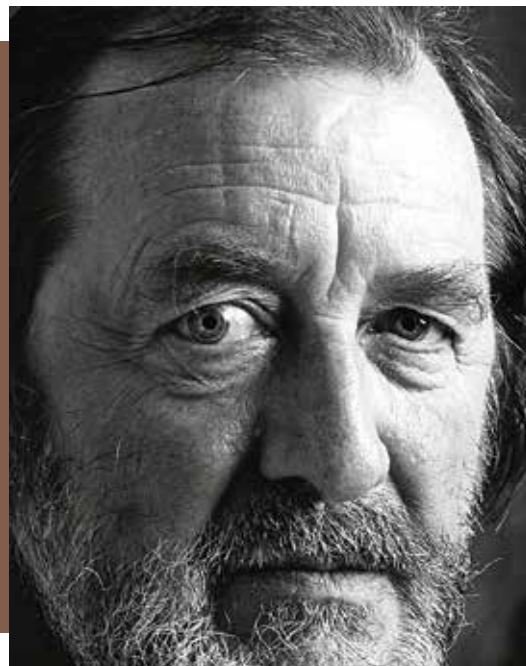
Robert Bolt

(1924–1995)

Az angol dráma- és forgatókönyvíró azokhoz a „dühös fiatalokról” elnevezett színházi mozgalomhoz kapcsolódik műveivel, akik az 1950-es években a megalkuvás elleni harcot tűzték zászlajukra (leghíresebb közülük a *Dühöngő ifjúság*ot író John Osborne).

A Morus Tamásról szóló *Egy ember az örökkévalóságnak* című drámája nagy siker Londonban (1960) és egy évre rá New Yorkban, ahol a Broadway rangos Tony-díját is megkapta. A Morus-dráma mindkét előadásának főszerepét Paul Scofield alakította (New Yorkban több mint 600-szor), akárcsak a dráma filmváltozatában, amely 1967-ben megkapta a legjobb filmnek, a legjobb rendezésnek és a legjobb jelmezekért járó Oscart. Az író a legjobb adaptált forgatókönyvért, Scofield a legjobb férfi főszerepért járó szobrocskát vehette át.

Bolt olyan filmsikerek forgatókönyvét is jegyzi többek között, mint az *Arabiai Lawrence* (Peter O'Toole, Alec Guinness, Anthony Quinn), a *Doktor Zsivágó* (Omar Sharif, Julie Christie, Geraldine Chaplin) és a saját regényéből írt *Misszió* (Robert de Niro, Jeremy Irons).

THOMAS MORE: Felséges uram...

VIII. HENRIK: Semmi udvari modor, semmi ceremónia, Thomas. Üljön le. Hiszen maga a barátom – vagy nem?

MORE: Felség...

HENRIK: És hála Istennek, a jó barátom ugyanaz, aki a kancellárom. Aki, merem állítani, szívesebben lett a barátom, mint a kancellárom.

MORE: Tudatában lévén, milyen szegényes a tehetségem...

HENRIK: A tehetségét majd én ítélem meg, Thomas. Tudja-e, hogy Wolsey ajánlotta magát kancellárnak?

MORE: Wolsey?

HENRIK: Mielőtt meghalt, magát jelölte meg. Wolsey nem volt ostoba ember.

MORE: Páratlanul tehetséges államférfi volt, felség.

HENRIK: Valóban? Valóban így gondolja? Akkor miért hagyott cserben Wolsey? Ez árulás volt! Úgy van, árulás. Igazam volt, hogy megtörtem. Gögös ember volt, és cserbenhagyott. (*More szóra nyitná száját.*) Cserbenhagyott abban az egy dologban, ami fontos volt nekem. Az egy dologban, ami fontos, Thomas, akkor is, most is. És miért? Mert pápa akart lenni! Igen, ő akart lenni Róma püspöke. Mondok magának valamit, Thomas, és maga sem tehet mást, mint hogy igazat adjon nekem: Angliában sohasem volt mulatság az élet, amíg bíborosaink voltak. De nézze meg most. Micsoda este! Az oroszánt is legyőzné az ember.

MORE: Van, aki képes rá.

HENRIK: Thomas, erről jut eszembe, ami a válasomat illeti, elgondolkodott már rajta?

MORE: Egyebet sem teszek.

HENRIK: És lát valami megoldást?

MORE: Arra, hogy elváljon Katalin királynétól? Megbocsásson, de csak azt látom egyre világosabban, hogy semmiképp nem járhatok egy úton felségeddel, nem szeretnék részt venni ebben.

HENRIK: Akkor hát nem gondolkodott róla eleget...! Úristen, Thomas, miért van ellenem, a szívem vágya ellen, a szívem gyökere ellen?

MORE: Bocsánatot kérek, ha megbántottam.

HENRIK: Beszéljen hát.

MORE: Amikor átvettem a nagy pecsétet, felséged megígérte, hogy nem fordul hozzám ebben az ügyben.

HENRIK: Eh. Akkor hát megszegem a szavamat, More mester! (...) Tisztában van vele, Thomas, hogy a lelki üdvösségem forog kockán? Ez nem volt érvényes házasság: bűnben éltem a bátyám özvegyével. Mózes szerint: „A te fiútestvéred feleségének szemérmét fel ne fedd.” Mózes, harmadik könyve, 18. rész 16. vers.

MORE: Igaz, felség. De Mózes ötödik könyve...

HENRIK: Mózes ötödik könyve kétértelmű.

MORE: Felség, én nem vagyok illetékes ilyen ügyekben. Úgy gondolom, hogy ez a Szent Székre tartozik.

HENRIK: Thomas, Thomas, hát szüksége van az embernek pápára, hogy az mondja meg, mikor követett el bűnt? Ez bűn volt, Thomas, én beismerem, és meg is bánom. És Isten megbüntetett érte, nincs fiam. (...) Kutya kötelességem, hogy eltaszítsam a királynét, és a világ valamennyi papája, vissza egészen Szent Péterig, mind nem állhat közém és a kötelességem közé! Hogy lehet az, hogy ezt maga nem érti? Mindenki más érti.

MORE: Akkor mi szüksége van felségednek az én gyarló támogatásomra?

HENRIK: Mert maga tisztességes. És ami még fontosabb a cél érdekében: mindenki tudja, hogy maga tisztességes... Vannak ezek a Norfolkok, akik követnek engem, mert az én fejemen a korona, és vannak ezek a kis Cromwell mesterek, akik követnek engem, mert éles fogú sakálók, és én vagyok az oroszánjuk, és van a tömeg, amelyik követ engem, mert mindent követ, ami egyáltalán mozog. De maga más.

MORE: Borzasztó, ha rá gondolok, mennyire nem vagyok felséged kedvére való.

HENRIK: Ugyan, Thomas. Én tisztetem a maga őszinteségét. És a tisztelet olyan, mint a víz a sivatagban...

(részlet a darabból)

Csizsár Imre

„DE ELŐTTE KIVÉGEZZÜK ŐKET”

Csizsár Imre rendező

Morus még a börtönben is dicséri felesége pudingját – ez az életderű azonban csak árnyalja a magányát. Mert ahogy minden deviáns ember, a később szentté avatott Morus Tamás sem csak a hatalommal, hanem egész korával szemben marad magára. Csizsár Imre rendező az Egy ember az örökkévalóságnak hősről és a közönség ítéletéről.

Fred Zinnemann rendező négy Golden Globe- és a hat Oscar-díjat nyert filmadaptációja elkészülése után nyilatkozta Robert Bolt drámájáról: „Hazárd vállalkozás volt, mivel nincsen benne sem erotika, sem borzasztás, annál több viszont a dialógus.” Most is kockázatos vállalkozás színre vinni Morus történetét?

– Az *Egy ember az örökkévalóságnak* darab hiján van nagy csatajeleneteknek, báloknak, és színházi rendezőként én sem tudok mást mondani, mint a filmes Zinnemann. A kihívás számunkra is az, hogy ezt a nagyon erősen a középkori vitadrámákra hasonlító művet megtöltsük

olyan helyzetekkel, teatralitással, amelyek közelebb hozzák a mai nézőkhöz a dráma szellemiségét. S mindezt anélkül kell tennünk, hogy megfosztanánk Bolt művét az intellektuális tartalmától.

A színházi szövegkönyvben szokatlan „jelek” olvashatók: nem csupán a szerepnevek vannak feltüntetve, ahogyan szokás, hanem a szerepet alakító színészek neve is mindig ki van írva. Miért része ez az előadásnak?

– Az előadásunkban különleges viszonyba kerül a közönség a színpaddal. Abból indultunk ki, hogy a darabnak van egy olyan szereplője, a

„A fontos tehát nem az, hogy éppen most mit jelent Morus, hanem az, hogy az az ember, akit kivet kora társadalma, azt a jövőbe vetik ki.”

Bakos-Kiss Gábor által alakított Hétköznapi ember, aki mindig bemutatja a szerepeket játszókat is. Ez az alak úgy lép fel, mintha egy lenne az aznap esti nézők közül. Ő segít eligazodni a darab útvesztőiben. Többek között bemutatja a szereplőket: mint egy élő színpad.

A darab másik része igazi tárgyalótermi dráma. A nézők maguk is esküdteké válnak ebben a térben?

– Szó szerint ez történik. Igaz, a hasonló műfajú drámákkal szemben a mi előadásunkban három tárgyalás is van. Nagyon érdekes, hogy milyenek is ezek a kihallgatások, mert ez számunkra, a mi korunkban is ismerősek lehetnek. Vannak azok a típusú kihallgatások, amelyekre azt szoktuk mondani, hogy raportra hívnak valakit. Ilyenkor csak két ember van jelen, és ők egymás között akarják elintézni a dolgokat. Ajánlatokat tesznek, megpróbálnak kompromisszumokat kötni. Ezek bizalmas dialógusok, mint amilyen a VIII. Henrik szándékaival szemben fellépő államférfi, Morus és a király jobbkeze, Cromwell közötti beszélgetés, vagy a király és Morus beszélgetése. Ezután már a – szűk – plénum elé viszik az ügyet, ami esetünkben egy amolyan hármasszent szövetséget jelent: a canterbury-i érsek, Norfolk királyi megbízott és Cromwell. Ez a társaság jelzi, hogy Morus ügye már nem intézhető el négy szem között. Aztán a darab végi nyílt tárgyaláson kiderül, hogy az uralkodó és a holdudvara, valamint Morus magánya állnak szemben egymással. Ekkor válik a nézőtér esküdtszékké, és a közönség is meghozza a maga ítéletét. Aztán az ítélet és a végrehajtás után – ahogyan ez az életben lenni szokott – az addig deviánsnak tekintett embernek szobrot állítunk, szentnek és mártírnak kiállítjuk ki őket. Ezeket az emlékműveket aztán időről időre megkoszorúzzuk. De előtte kivégezzük őket.

Morus önmagában izgalmas figura, vagy ennek a bánásmódnak a szenvedő alanyaként érdekes?

– Számomra nem mint történelmi személyiség érdekes, hanem az a helyzet a fontos, amiben Morus fellépett. A 15. század vége és a 16. század eleje prosperáló időszak. Felfedezik Amerikát, elindul a kapitalista fejlődés Európában. Anglia helyzete még ezen belül is kedvezőbb, az addig elszigetelt országra jólét, gazdagság köszönt. Hirtelen tódul a pénz, létrejönnek a nagybirtokok, uradalmak, kastélyok, várak épülnek. Virul a művészet, az angol reneszánsz korában járunk. Ennél jobbat, ennél szebbet kívánni sem lehetne. És színre lép egy tökéletes uralkodó: önálló akarattal rendelkező, erőskezű király – aki még azt is akarja, hogy a világi hatalom szakadjon el a római katolikus egyháztól, majd létrehozza az anglikán egyházat. Ez szinte természetes velejárója a korszellemnek: olyan gazdagok vagyunk, hogy nem akarunk Rómától függeni. Igen ám, de akad egy „deviáns” ember, aki egyszer csak szembeszáll ezzel. Azért hangsúlyozom a devianciát, mert ragaszkodom a szó eredeti jelentéséhez: Morus Tamás ugyanis nem VIII. Hen-

rikkel szemben lép fel, hanem a társadalmi normáktól tér el. Az árral szemben úszik. Azt mondja, hogy ha felesküdtem valamire – a Róma iránti hűségre –, kiállok mellette még akkor is, ha ez éppen nem olyan népszerű, sőt veszélyes. Tulajdonképpen természetes, hogy elítélik, hiszen maga ellen hívta ki a sorsot. Csak aztán később rájövünk, mit is jelentett ennek az embernek a kívülállása...

A próbák elején úgy fogalmazott, hogy „Robert Bolt hőse olyan lázadó, aki egyedül vívja meg a maga forradalmát”. Ugyanakkor Morus Tamás konzervatív lázadó, hiszen ő éppen a fennálló rendet akarja megtartani. Ez lehetne aktuális üzenet manapság, amikor sokan azzal tűnnek ki, ha ragaszkodnak valamilyen régi értékhez?

– Nem keresném ebben ilyen értelemben az aktualitást, az aktuálpolitizálást amúgy is ócska nyekergésnek tartom a színpadon. Nem oda való. Ez a darab ezen jelentősen túlmutat. A színház funkciója az, hogy tendenciákat fogalmaz meg. Morus Tamás sem csupán maradi vagy árral szemben úszó ember. Ő ugyanis a régi értékek védelmében megírja azt a művét, az *Urópiát*, amely leír egy osztály nélküli társadalmat. Ennek a műnek a szellemi öröksége lesz háromszáz évvel később, 1789-ben a francia forradalom, de Marx Károly vagy Engels Frigyes német filozófusok gondolkodására is hatással lesz. A fontos tehát nem az, hogy éppen most mit jelent Morus, hanem az, hogy az az ember, akit kivet kora társadalma, azt a jövőbe vetik ki.

Schnell Ádám, Nagy Márk

Tóth László, Rátóti Zoltán

NEM IRÓNIA, DERŰ

Rátóti Zoltán – Morus Tamás

Rátóti Zoltán szerint az már önmagában botrányt kavart, ha egy megalkuvásra berendezkedő korban valaki kérlelhetetlenül kiáll az igazáért. Hát még akkor, ha mindezt imával és derűvel teszi: éppen úgy, ahogy a színész által alakított címszereplő, Morus Tamás tette.

A történetileg hiteles, a szent személyiség vagy a dráma főszereplője ragadta meg?

– Nagyon különleges élmény volt számomra évekkel ezelőtt elolvasni Robert Bolt darabját, hiszen amíg nem szembesültem vele, arra gondoltam, mi lehet érdekes egy vitadrámában. Talán ez a varázsa: annak ellenére lebilincselő, hogy egy olyan bírósági drámát nézünk végig, aminek a végét is ismerjük. Aztán amikor kiderült, hogy a Nemzeti műsorra tűzi, ráadásul velem a címszerepben, akkor már természetesen mélyebben is elkezdtem foglalkozni Morus Tamás rendkívüli alakjával.

A Magyarföldön fatemplomot építő Rátóti Zoltán szeme sarkában mindig bujkál egy kis mosoly. Morus Tamás elkötelezett katolikus, de derűjét az utolsó pillanatig megőrizte. Ezek a rokon vonásaik?

– Annyi biztos, hogy örülök ennek a találkozásnak. Nem csak a szerep értelmezése miatt volt érdemes elmélyednem Morus személyiségének

megismerésében. Jó, hogy nem hagytam a középiskolai tanulmányaimra, mert igazi szellemi élmény jobban rálátni Morus életére, aki még a leglehetségtelenebb helyzetekben is próbálja megőrizni a humorát. Nem irónia az övé – az ironizálást különben sem szeretem a színpadon, mert az irónia mindig valami eltartás és nem azonosulás. Sokkal inkább derű az, amivel el tudja viselni az életet. Ezt jó lenne eltanulni tőle.

Mi táplálja Morus derűjét?

– Amikor az igazáért érvel, abban több van penge ügyvédi szófacsarásnál: az eleganciájában van valami emelkedettség. Amikor megismerkedtem a darabbal, éppen az kezdett foglalkoztatni, hogy ma létezik-e ilyen ember, aki ennyire csak a lelkiismeretére hagyatkozik, s kizárólag annak akar megfelelni. Mihez kapcsolható a lelkiismeret? Nem tudok máshová kilyukadni, talán nem is lehet, mint ahhoz a mély hithez és bizonyossághoz, amire Morus támaszkodhatott. Rögtön az jutott eszembe, ma ezt a viselkedést mennyire érezzük életképesnek. Meny-

„Morus kiállása maga a botrány. (...) Sokan elfedik a lelkiismeretüket, Morus viszont tájékozódási ponttá teszi a maga számára. Ezzel a megrendítő elkötelezettséggel a külvilág nem tud mit kezdeni.”

nyiben tud egy ilyen karakter manapság példát mutatni? Merthogy könnyen mossuk össze a dolgokat, és lesöprünk minden határozott kiállást. Morusnál igenek és nemek vannak, nincs megalkuvás. Ez csodálatot kelt bennem, de színészként nem szabad csodálnom, hiszen az én feladatom, hogy egy embert ábrázoljak az esendőségeivel együtt.

VIII. Henrik lépése – válási szándéka Aragóniai Katalintól – a katolikus tanításba ütközik, amit Morus nem tud elnézni az uralkodónak.

De miért bosszantja fel mindez a környezetét ennyire?

– Morus kiállása maga a botrány. Ismerjük azt a hozzáállást, hogy „csak aláírom ezt a papírt, mert nem tehetek máshogyan, de közben magamban másképp gondolom”. De – és ezt is a darabból idézem – van egy pont, egy picike pont legbelül, ahol csak én parancsolhatok magamnak. Oda külső szándék nem férhet hozzá, csak az Isten akarata. Sokan elfedik a lelkiismeretüket, Morus viszont tájékozódási ponttá teszi a maga számára. Ezzel a megrendítő elkötelezettséggel a környezete nem tud mit kezdeni. Miközben a világ szinte mintha a megalkuvásokra lenne berendezve, itt van egy ember, aki ezt egyáltalán nem engedi meg magának.

Ismer ilyen embert?

– A hősök és a szentek ezen a ponton méretnek meg, és szeretném hinni, hogy vannak még ilyen emberek. Manapság mindent deheroizálunk, szeretjük lerántani a sárba a nemes tulajdonságokat – szerintem pedig ezzel szemben igenis léteznek ilyen emberek. Ahogy Fred Zinnemann kiváló filmjéből is kiderül, olyan vitakultúrával rendelkeztek Morus korában, hogy az már önmagában fontos lenne, ha a nézők rácsodálkoznának: nahát így is lehet érvelni? Akár bővített mondatokkal is megfogalmazhatjuk álláspontunkat? Érzelmileg egy színész számára követhető a dráma, mert remekül vannak felépítve a karakterek. Ezt a szellemi vibrálást – amit a társalgási kultúra mutat a szövegben – talán nehezebb kidolgozni. Nekünk is fel kell tudnunk nőni ehhez a szellemi színvonalhoz.

Nemeskürty István jegyezte meg a filmmel kapcsolatban: „A főhős maszkját Holbein egy 1527-ben készített portréja nyomán tervezték meg, de túl a maszkokon, maguk a jellemek is hitelesek, olyannyira, hogy nézetünk szerint a többnyire egysíkúan vérszomjas fenevadnak ábrázolt VIII. Henriket ilyen jól a róla készült számtalan film egyikében sem formálták meg.”

– Tökéletes a meglátás, hiszen Robert Bolt-nál minden szerep árnyalt, így VIII. Henrik sem csupán egy véreskezű nócsábász, ahogyan sokan gondolnak rá, hanem egy művészetekhez vonzódó uralkodó, okos, széles látókörű politikus.

Rátóti Zoltán, Tímár Éva

Bodrogi Gyula, Rátóti Zoltán

Elmondta, mit veszít el Morus a kiállításával – de mit nyer meg?

– Morus minden bizonnyal nem tette fel magának soha ezt a kérdést, hiszen az ő szemlélete nem volt haszonelvű. Az előadás erénye éppen az lehet, hogy felkavarja a nézőt, hogy így is lehet gondolkodni. Szembesíthet a saját gyöngeségeinkkel. Wolsey bíboros kérdezi Morus Tamást: szeretné-e, ha az imái irányítanák az államot? Morus igen-nel válaszol. Látszólag jelentéktelen párbeszéd, de gondoljunk bele, ha egy egész társadalmat, nemzetet égi fennhatóság alá rendelnénk az imánkkal! Az imában alázat és odaadás van, ezért ebben a ráhagyatkozásban nagyon nem lehet eltévedni. Ha ezt a hűrt is meg tudjuk pendíteni a nézőben, már érdemes volt.

Az interjúkat
Csiszár Imrével és Rátóti Zoltánnal
készítette: LUKÁCSY GYÖRGY

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Robert Bolt

Egy ember az örökkévalóságnak

Fordította: Vas István

Morus Tamás – RÁTÓTI ZOLTÁN ■ Thomas Cromwell
– SCHNELL ÁDÁM ■ Norfolk herceg – TÓTH LÁSZLÓ
■ Alice More – SÖPTEI ANDREA ■ Margaret More
– BARTA ÁGNES ■ Richard Rich – NAGY MÁRK ■
Hétköznapi ember – BAKOS-KISS GÁBOR ■ Wolsey
bíboros – BODROGI GYULA ■ A király (VIII. Henrik) –
FEHÉR TIBOR ■ William Roper – BERETTYÁN NÁNDOR
■ Chapuys, spanyol követ – RUBOLD ÖDÖN ■ Egy
asszony – TÍMÁR ÉVA m. v. ■ Cranmer, canterbury
érsek – CSURKA LÁSZLÓ ■ Chapuys titkára –
HERCZEGH PÉTER

Díszlet: Szlávik István // Jelmez: Szakács Györgyi //
Dramaturg: Kulcsár Edit // Ügyelő: Kabai Márta // Súlyó:
Kónya Gabriella // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

Rendező: CSISZÁR IMRE

mikor? hol?

PREMIER: február 16. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

PRÓBA KÖZBEN

A woman with dark hair is lying in a white bathtub. She is wearing a plaid shirt and has her eyes closed, looking relaxed. Her right arm is resting on the edge of the tub, and her left hand is near her head. The bathtub is set against a wall of large, light-colored square tiles. A chrome faucet is visible on the wall to the left, with water dripping from it. The lighting is dramatic, with a strong red light illuminating the woman's legs and the tub, and a blue light illuminating the wall and her upper body. The overall mood is contemplative and artistic.

KETTEN – KÉTFELŐL – HÉT ELŐTT

Barta Ágnes és Nagy Márk a pályaválasztásról, a példaképekről, a tartást adó jelmezekről és a lazulás fontosságáról

Barta Ágnes második éve társulati tag a Nemzeti Színházban, de már egyetemistaként is több szerepet kapott itt. Nagy Márk számára az idei az első évad a Nemzetiben, de ő is bemutatkozott már az előző évadban. Mindketten a Kaposvári Egyetemen végeztek. Ott ugyan nem volt közös munkájuk, viszont a Nemzeti Színházban az Egy ember az örökkévalóságnak című bemutató már a negyedik, amelyben mindketten játszanak. Igaz, nem fő-, de nagyon fontos szerepet kaptak. Barta Ágnes a művelt Margaret, Morus Tamás „gyönyörű, igazán gyönyörű” lánya, Nagy Márk pedig a machiavellista tanokat követő Richard Rich.

Barta Ágnes, Nagy Márk, Woyzeck

– Ebben a Morus Tamásról szóló Robert Bolt-drámában azt mondja Rich keserű csalódással: „Pedagógusnak menjek a mai világban!” Régen sem, Angliában sem lehetett népszerű a pedagóguspálya. Hogy voltak ezzel annak idején?

NAGY MÁRK: Hogy gondoltam-e a pedagóguspályára?! Nem is tudom. Talán még ez is eszembe jutott. Tényleg, akár tanár is lehettem volna... Egyébként olyan tantárgyakat is szerettem, amelyeket mások általában nem szoktak, mert nem értik. Nekem például nagyon jól ment a nyelvtan is. Kimondottan élveztem a mondatelemzéseket... Az irodalmat is szerettem, de ebben nincs semmi különös. Azt hiszem, a verselemzéseket, pláne a beszélgetéseket mindenki szereti. Én is szívesen beszélgetek ezekről az emberi dolgokról. Legfeljebb azért lehet

„...eszembe se jutott volna, hogy színész legyek. Minden érdekelt, csak semmihez sem volt igazán kedvem. Az anyukám mondta ki, hogy én jó színész lennék, szerintem jól állna nekem... Szerencsére hamar megérezttem, hogy jól gondolta: ez való nekem.”

Nagy Márk

„Érdekelt, most is érdekel a képzőművészet, és minden egyéb kézműveskedés, de például rendkívül untatott a kockológia. A többi szakkörrel és különórával is így voltam, sajnáltam az időt a gyakorlásra. A színjáték, a színház viszont egészen más volt: ez az egyetlen, amibe nem untam bele.”

Barta Ágnes

kicsit meglepő, hogy szerettem a magyar irodalmat és a többi humán tárgyat is, mert a keszthelyi gimnáziumban matek tagozatos osztályba jártam.

BARTA ÁGNES: Én nem akartam pedagógus lenni. Nálunk a rokonágomban több tanár van, édesanyám is tanít a szolnoki gimnáziumban, így sokat hallottam a pálya nehézségeiről is. Engem soha nem vonzott különösebben a tanári pálya. Pedig szívesen foglalkoznék gyerekekkel. De az valami színházhoz kapcsolódó tevékenység lenne. Talán majd később megpróbálom. Most még korai lenne.

Miért döntöttek a színészi pálya mellett? A matek tagozattól kicsit messze van. Ráadásul Keszthely nem elsősorban a színházról híres... Mi vonzotta mégis?!

NAGY MÁRK: Azt tényleg nem mondanám, hogy a keszthelyi színház miatt vagyok itt, mert az van is, meg nincs is. Jártunk ugyan színházba és koncertekre, de nekem eszembe se jutott volna, hogy színész legyek. Minden érdekelt, csak semmihez sem volt igazán kedvem. Az anyukám mondta ki, hogy én jó színész lennék. Szerinte jól állna nekem... Így kerültem itt Budapesten a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskolába. Szerencsére hamar megéreztem, hogy jól gondolta édesanyám, ez való nekem.

Korábban otthon az iskolában nem is szerepelt?

NAGY MÁRK: Dehogynem! Sokat szerepeltam. Verset is mondtam, mint a legtöbb gyerek az iskolában. Ráadásul még egy rap együttesem is volt. Talán az volt a baj, hogy sok mindent csináltam, csak nem derült ki, hogy mi érdekel igazán. Először úgy felvételiztem, hogy nem ismerem minden drámát, amikből a monológokat mondtam... Azóta nagy változások történtek ezen a téren is. Mindent elolvasok, ami a színházzal, a színészmesterséggel kapcsolatban élém kerül.

Volt-e olyan színész, akit ámulattal nézett vagy példaképként tisztelt?

NAGY MÁRK: Amíg gimnazista voltam, nem emlékszem, hogy lett volna olyan színész, akit különösebben csodáltam volna. Később, már egyetemistaként figyeltem fel Cserhalmi György munkásságára. Ha egy személyt kellene megneveznem, akkor őt mondanám. Minden filmjét, amit sikerült megtalálnom, meg is néztem. Engem ugyan nem tanított a Kaposvári Egyetemen, én Uray Péter osztályába jártam, de ott személyesen is megismerkedhettem Cserhalmi Györggyel. Nagy élmény vele beszélgetni!

Ágnes szolnoki példát mondana, ha olyan színésznőt kellene kiemelnie, akit megpróbált követni?

BARTA ÁGNES: Szolnokon még gyerekszemmel néztem a színházat, akkor még minden részlete rajongással töltött el. Az épület, a játék, a tipikus színházi illat, hogy mi nézőként kiöltözünk. Később gimiben,

mikor már kezdett kifejlődni valami kritikus szemlélet is bennem, és kialakulni a saját ízlésem, nagyon sokat jártam az Örkény Színházba – meg úgy általában minden budapesti színházba. Talán Hámori Gabi volt az első, akinek a játéka és a lény is nagyon megfogott. A hangját is megpróbáltam utánozni. A gimnáziumban ezzel szórakoztattam a többieket.

És Hámori Gabriella tudott erről?

BARTA ÁGNES: Á, dehogy! Személyesen még nem is találkoztunk.

Meg tudja fogalmazni, hogy miért lett színész?

BARTA ÁGNES: Mindenbe belefogtam, mindenben részt vettem, mindenhol ott voltam, de semmi nem tudott igazán lekötni. Egy ideig úgy tűnt, a képzőművészet felé veszem az irányt. A kézügyességemet édesanyámtól örököltem. Barta Nagy Ilona grafikusművész, rajz és művészettörténet tanár.

Gondolom, a rajzban segítette az édesanyja!

BARTA ÁGNES: Szívesen segített volna édesanyám, de én nem voltam jó diákja, nehezen viseltem, ha belenyúl a munkámba, attól kezdve nem éreztem azt a sajátomnak. De nagyon nagy hatással van rám az ő világlátása, ízlése. Olyan apróságokban is észreveszem ezt, ahogyan például a saját albérletemet rendezem be: hasonló hangulat lengi be, mint az otthoni lakást. Kialakult bennem egy jó kompozíciós érzék. Ügyes voltam, de nem tehetség.

NAGY MÁRK: A makettet is nagyon jól megcsináltad!

Milyen makettet?

BARTA ÁGNES: A *Woyzeck* próbáinak a vége felé jártunk, amikor Attilának, ifjabb Vidnyánszky Attilának, az előadás rendezőjének eszébe

jutott: milyen jól lehetne szemléltetni egy makett segítségével a lakótelepet, ahol élünk. De azt mondta, nincs annyi idő a bemutatóig, hogy ezt megcsinálják nekünk a kellékesek. Mondtam, hogy én szívesen megcsinálom. Érdekelt, most is érdekel a képzőművészet, és minden egyéb kézműveskedés, de például rendkívül untatott a kockológia. A többi szakkörrel és különórával is így voltam. Sajnáltam az időt a gyakorlásra. A színjáték, a színház viszont egészen más volt nekem már akkor is! Ez az egyetlen, amibe nem untam bele.

Az zavarta, ha az édesanyja beleszólt a festésbe, rajzolásba – de a színházban a rendező is megmondja, mit hogyan csináljon!

BARTA ÁGNES: Ez egészen más! Nekem azzal semmi bajom, ha a rendező – aki kívülről néz engem, és átlátja az egész előadást – megmondja, mit vár tőlem, mit gondol a szerepemről.

Morus Tamás lánya, Margaret nemcsak nagyon szép, de okos is. Ágnes jó tanuló volt?

BARTA ÁGNES: Nem, nem kimondottan. De nem is volt soha elvárás, hogy eminens legyek, inkább arra buzdítottak, hogy ami érdekel, abban az elsők között legyek. Ez sok terhet levett a vállamról. Sokat olvastam, óriási könyvtárunk van. A Vörösmarty Mihály Gimnázium szellemisége nagyon sokat segített abban, hogy merjünk véleményt formálni. Azokat az éveket semmire nem cserélném el, szabad, boldog tinédzserkorom volt.

Most is hozzáolvas a drámákhoz?

BARTA ÁGNES: Igyekszem minél jobban felkészülni. Ahhoz, hogy megértssem azt a személyt, akit éppen játszom, muszáj megismernem az életét. Most különösen, hogy egykor valóban élt emberekéről, megtörtént eseményekről van szó, a kor szokásaival is tisztában kell lennünk. A hitelesség miatt fontos, hogy tudjam például, mit szabad tennem és mit nem a király jelenlétében. Szigorú protokollja volt annak is, hogy mikor lehet ránézni a királyra és mikor nem.

Annak idején Márk is jó tanuló volt?

NAGY MÁRK: Tanultam... Tanulgattam...

Morus Tamásból felkészült? Olvasta az *Utópiát*?

NAGY MÁRK: Morus Tamás koráról, az ő életéről, szörnyű haláláról korábban is tudtam. Bevallom, az *Utópiát* még nem olvastam, de szeretném... Ha lesz egy kis időm, mindenképpen elolvasom. Viszont Machiavelli tanait igyekeztem megismerni. Rich mesterről már az elején kiderül, hogy machiavellista, ezért úgy éreztem, tudnom kell, hogyan látja a világot – hogy néz másokra –, aki azt tanítja, hogy a cél szentesíti az eszközt...

Ágnes a *Csíkсомlyói passió* Mária Magdolnája után most mint Margaret, Morus Tamás lánya természetesen katolikus... Egyébként katolikus?

BARTA ÁGNES: Református családban nőttem fel, és gyakorlom is a vallásom, de ennek semmi jelentősége a színpadi játék szempontjából. Meg egyébként is, inkább a formai dolgokban különbözik a két felekezet, nem hitbeli kérdésekben.

Nagy Márk

Nagyatádon született 1994-ben.

A keszthelyi Vajda János Gimnáziumban érettségizett. Egy évet tanult a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakközépiskolában Budapesten. A Kaposvári Egyetem Művészeti Karának színművész szakán Uray Péter osztályába járt. A 2018/19-es évadtól a Nemzeti Színház társulatának tagja.

Az idei évadban új szerepekben az *Egy ember az örökkévalóságnak* után a *Rocco és fivére*-ben játszik majd. Nagy Márk látható még többek között *Az ember tragédiája*, *A gömbfejűek és a csúcsfejűek*, a *Woyzeck*, *Az ügynök halála*, a *Galilei élete*, az *Isten ostroma* és a *János vitéz* című előadásban.

Barta Ágnes

1993-ban született Zilahon. Szolnokon és a budapesti Vörösmartyban végezte a középiskolát. A Kaposvári Egyetem Művészeti Karának színművész szakán Vidnyánszky Attila osztályában végzett 2017-ben. A 2017/18-as évadtól a Nemzeti Színház társulatának tagja.

Az idei évadban új szerepekben az *Egy ember az örökkévalóságnak* után a *Tartuffe*-ben, az évad végén pedig a *Rocco és fivére*-ben lép színpadra. Barta Ágnes látható még többek között a *Woyzeck*, az *Egri csillagok*, *Az ügynök halála*, a *Csíkсомlyói passió*, a *Részegek*, a *Cyrano de Bergerac*, a *János vitéz* és a *Vitéz lélek* című előadásban.

Visszatérve a Morus-darabhoz: Rich azért sem szívesen vállalná a tanári állást, mert senki sem tudna róla. Hogy vannak a jó hírrel? Az ismertséggel? A népszerűséggel?

NAGY MÁRK: Igen, azt mondja Morus Tamás Richnek: „Magából jó tanár lenne, talán még nagy tanár is.” Mire én visszakérdezek: „És ha az lennék, ki tudna róla?” A válasz pedig: „Maga. A tanítványai. A barátai. Isten. Nem is rossz nyilvánosság...”

Színészként felismerték már?

NAGY MÁRK: Attól még nagyon messze vagyok, hogy megismerjenek az utcán. Nem is vágyom rá különösebben. De azért az jólesett, hogy a múltkor a Facebookon írt nekem egy néző levelet, hogy látta az esti előadást, és nagyon tetszett neki. Amikor tudom, hogy olyan előadásban dolgozhatok, ami még órákkal a vége után is ott mozog a néző emlékezetében, az igazán felemelő érzés.

BARTA ÁGNES: Volt rá példa. De arra nem vágyom, hogy a villamoson vagy bevásárlás közben felismerjenek. Arra viszont igen, hogy a munkám kapcsán megismerjenek. Ha lát a néző a színpadon, akkor beugorjon neki egy másik szerepem vagy filmes munkám. Ha az *Egri csillagokra* gondolnak, beugorjon nekik az arcom.

Például, hogy elhívják filmezni! Volt már erre példa. Ezért kérdezem: mit szeret jobban, a filmezést vagy a színházat?

Tóth Augustával a Csíksomlyói passióban

Részegek

BARTA ÁGNES: Ó, erre nem tudok válaszolni. Ezeket a dolgokat nem lehet összemérni. Tényleg teljesen más a színház és a filmforgatás. Másfajta jelenlétet és figyelmet igényel tőlem. Egy filmes szerepért a külsőmön is lehet változtatni, a színpad ezt nem engedi meg, mert egy hét alatt akár hét különböző karaktert is el kell játszani esténként. Elképesztően szerencsésnek érzem magam, mert együtt dolgoztam idén az Oscar-díjas Deák Kristóffal egy tévéfilmen, amit nemsokára bemutatnak. Külföldi produkciókban Antonio Banderast kellett vizsgálnom mint nővér, egy másikban pedig FBI-ügynök voltam. A kisebb szerepekkel gyakorlok. Nem gondoltam például, hogy ennyivel nehezebb lesz más nyelven dolgozni, angolul megszólalni, angolul fogadni az instrukciókat.

A Woyzeck próbáin milyen volt csatlakozni egy összeszokott baráti és alkotó közösséghez, a Sztalker Csoport tagjaihoz?

NAGY MÁRK: Nem volt ezzel semmi gond. Elfogadtak minket, meghallgatták az ötleteinket...

Ha a Nemzeti Színház tagjaival dolgoznak, akkor is szabadon ötletelnek?

Berettyán Nándorral az Egri csillagokban

BARTA ÁGNES: Igen! De, ez nem valami kiváltság, hanem a munka része. Ez persze nem azt jelenti, hogy beleszólok a kollégák szerepébe. Hanem hangosan gondolkodunk, együtt elemezzük a szituációt, keressük a megoldásokat.

Jól sejtem: a színészek ötleteire jobban figyelő, a szabadabb asszociációkra építő Woyzeck-rendezés tetszett inkább?

BARTA ÁGNES: Szerettem a Woyzeck próbáit, de az is nagyon jó volt, hogy most, amikor a Morus-bemutató próbáit elkezdjük, Csizsár Imrével pontosan végigjártuk azt az utat, ahogy az a nagykönyvben meg van írva. Kezdve az olvasópróbától, a visszaolvasáson, az elemző, a rendező próbán át az emléképről. Ebből is sokat tanultam. Az mindenképp előny, hogy kirajzolódik a szerep íve.

A lányok szívesen viselik a szép ruhákat! Inkább a látványos, kosztümös darabokat szereti, vagy a modernebbeket, ahol laza cuccokban is megjelenhet?

BARTA ÁGNES: Mindegy. Egy ruha nagyon sokat tud segíteni. Egy szépen szabott ruha tartást ad. Mégis inkább azt szeretem, ha én is alakíthatok rajta, ha a tervező bejön a próbára és látja, milyen mozgásaim vannak, ne azért kelljen visszafognom magam, mert nem elég tartós az anyag...

NAGY MÁRK: Nem úgy lép az ember egy bőrcsizmában, mint egy széttaposott papucsban... Nem mindegy, hogy egy elnyúlt pulóvert adnak a színészre vagy valami elegáns ruhát.

Richard Rich is fontosnak tartja a megjelenést. Jó ruhát akar venni a Morus Tamástól kapott ezüstserleg árából.

NAGY MÁRK: Rich egy törtető karrierista...

Hogy van ezekkel a negatív figurákkal? Az ügynök balála Biffjeként kleptomániás, Woyzecknek komoly pszichés zavarai vannak...

Galilei

Együtt a Woyzeckben, előtérben a Barta Ágnes által készített makett

NAGY MÁRK: Ezek az igazán komoly és izgalmas feladatok! Nekem semmi bajom ezekkel a szerepekkel. Bár már édesanyám is megkérdezte, mikor fog már igazi hősi pózban látni?!

Mi következik Rick után?

NAGY MÁRK: Itt, a Nemzetiben az évad végén lesz a *Rocco és fivérei*, a film forgatókönyve alapján írt színpadi játék bemutatója, abban is lesz szerepem. Több kisebb szerepátvételem is van. Azt hiszem, kilenc darabban játszom. A *Rocco* lesz a tizedik. Ma este *Az ember tragédiája* megy, végig a színpadon van mindenki. Nekem mindjárt mennem kell.

Ágnes sem panaszkodhat, van munkája bőven!

BARTA ÁGNES: Talán 10 vagy 12 darabom is műsoron van. Mind-egyikben van valami kisebb-nagyobb szerepem. Ebben az évadban még új bemutatóm lesz a *Tartuffe*, és majd nekem is a *Rocco és fivérei* következik. A többit majd meglátjuk.

Bánsági Ildikóval Az ügynök halálában

Kristán Attilával A gömbfejűek és csúcsfejűekben

NAGY MÁRK: Bocsánat. Megvolt az első figyelmeztetés! (*Az ügyelő hangosbemondón keresztül szólítja a színészeket az előadás előtt – a szerk.*) Nekem mennem kell a színpadra! Lenne még valami kérdés?

Legfeljebb azt kérdezném meg, hogy mindig ilyen laza? Semmi ráhangolódás? Rituálé?

NAGY MÁRK: Régebben előfordult, hogy rágörcsöltem a szerepeimre. Néha olyan merev voltam, mint valami kőszobor. Azt mondják, másokkal is előfordult már ilyen. Volt, hogy ajánlottak légzőgyakorlatokat, hogy ellazítson. De azt hiszem, ez mindenkinek egyéni recept alapján kell, hogy működjön. Vannak társaim, akik már jóval az előadás kezdete előtt aktívan készülnek, hogy a legjobb formát tudják nyújtani. Én nem szeretek idegeskedni előtte, odabent úgyis azt kell majd. Valahogy átállítja az ember az agyát. De bocs, fejben már most is ott vagyok a *Tragédiában*...

BARTA ÁGNES: Nekem pedig van egy szabad estémm. Ritkán megyek haza este hét előtt...

FILIP GABRIELLA

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

Döbrentei Sarolta

Sára asszony

Sára asszony – SÖPTEI ANDREA I György – SZARVAS JÓZSEF I Demeter Mór, lelkipásztor – BERETTYÁN SÁNDOR I Bözsi néni – SZÁSZ ANNA m. v. I Erzsike – MÁRTON EMŐKE-KATINKA m. v. I Miksai Tibor, a doktor – TATAI SÁNDOR m. v. I Demeter Boldizsár diák – RUSZULY ERVIN m. v. I Idős lelkipásztor – Varga József

Közreműködik Kiss B. Ádám prímás, Sosonicza Fanni és Bodor Dániel táncos

Díszlet: Székely László // Jelmez: Bianca Imelda Jeremias
// Dramaturg: Verebes Ernő // Sógó: Kabódi Szilvia //
Ügyelő: Lencsés István // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

ŐSBEMUTATÓ: január 17.

További előadások: február 8., 9. – 19 óra 30

Kaszás Attila Terem

a Nemzeti Színház és a marosvásárhelyi Spectrum Színház közös produkciója

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

SÁRA ASSZONY

Egy család életét beárnyékolja a gyász, egymás után vesznek el gyermekeiket. A miértet keresik, azt, hogyan lehetne ezt a csapássorozatot túlélni, elfogadni az elfogadhatatlant, feldolgozni a feldolgozhatatlant. Miközben újabb és újabb gyermekáldásban van részük, ez egyúttal mindig állandó szembesülés a tragédiával. Sára asszony a férjével együtt megpróbál magyarázatot találni sorsuk kérdésre. Isteni jelként értelmezik a történeteket, előbb olvasni próbálnak ezekből a jelekből, majd eljutnak a tagadásba. Hosszú utat járnak be az örömteli végkifejletig.

VIDNYÁNSZKY ÁTILA rendező

Könnyű kérdésnek látszik: természetesen a címszereplő Othello, vágjuk rá. De a Kiss Csaba rendezte változatban egyszerűen nincs elég ideje a színpadon a címszereplőt alakító Horváth Lajos Ottónak ahhoz, hogy valóban ő vigye el a show-t. Ha nem a gyilkos, akkor talán az áldozat! – folytathatnánk a találgatást. Desdemonának azonban nem sokkal több lehetőség adatik a kibontakozásra (már Shakespeare-nél sem), mint Ophéliának a *Hamlet*ben. Ráadásul, valljuk be, Ács Eszter nem igazán érzi otthon magát ebben a szerepkörben.

Ki marad akkor?

Itt van még nyilván Jago, Macbeth méltó párja. Macbethet látva senki nem kételkedik abban, hogy ő a főhőse a róla elnevezett történetnek. Kiss Csaba, úgy tűnik, leginkább Jago köré építi a maga előadását: sokszor hagyja egyedül a színpadon, szembe fordulva velünk, nézőkkel, elmélkedve, csejt szöve. Farkas Dénes, úgy tűnik, lubickol a szerepben – de egy kicsit túl lazára veszi a feladatot, s át-átcsúszik a vígjáték műfaji regiszterébe. Egyszerűen nem elég félelmetes, így a tragédia sem tud teljes árnyékával ránk borulni. Viszont élénk pördül – váratlanul – Emília, Jago felesége, Desdemona kísérlője, akit leginkább Söptei Andrea bátor szerepértelmezése emel a lehetséges főszereplők közé. Kulcszereplő, amennyiben közvetlen kapcsolat fűzi Jagóhoz, s ott van Desdemona mellett az utolsó pillanatig. Bár nem túl aktív, legalább sokat van színpadon, így le tudja követni az eseményeket, s egyfajta rezonorként tudja kommentálni azokat. Ráadásul Söptei él a színpadon, erotikus kisugárzása megérinti a közlebe kerülő férfiakat, s így más világításba kerül Jago vádjá, amely a mórral is összehozza az asszonyt („Mert gyanakszom, hogy ez a buja mór / Belekaszált az én szénámba is”).

A helyes kérdés azonban nem az, hogy „ki”, hanem hogy „mi” a főszereplője a darabnak. A rendezői szándék szerint, joggal, a féltékenység. A tantörténet innét nézve a szerelmi bűrvágy rémisztő erejéről szól az emberi világban: „A féltékeny nem mindig okkal az / Féltékeny, mert féltékeny: ez a szörny / Önmaga nemzi s szüli önmagát”. Kiss Csaba ezt a szörnyetget szeretné színpadra állítani, ezt a jelenséget teszi meg a darab főszereplőjének.

Pontosabban szerelem és féltékenység viszonya érdekli. A hófehér angyali és az éjfekete démoni – nem ott künt, hanem itt,

„A féltékenység nem pusztán férjről és nőről szól, hanem a férfiak egymás közötti vetélkedéséről is, s arról, hogyan harcolnak a nőért.”

Horkay Hörcher Ferenc

Ki a főszereplő?

bennünk magunkban. Nem sokat foglalkozik a darab zseniális dramaturgiájával, ahogy az idővel játszik Shakespeare, nem érdeklik a történelmi díszletek sem. Férfi és nő viszonya érdekli, de tudja: a féltékenység nem pusztán férjről és nőről szól, hanem a férfiak egymás közötti vetélkedéséről is, s arról, hogyan harcolnak a nőért. Jago féltékenységből fogad bosszút Othello ellen, aki féltékenységből fogja megölni feleségét. S ott van még a Desdemonába gyógyíthatatlanul szerelmes Rodrigo (Szabó Sebestyén László egy alvajárót formál), s a nők kedvence, Cassio is (Bakos-Kiss Gábor alakításában sikerei ellenére maga is esendő, törbe csálható férfi). Nemcsak Desdemona veszít a darabban, hanem a fontosabb férfiak is. A vak szerelem és a vad féltékenység egyaránt gyilkos erő, egymás kiegészítői, mint ahogy Jago Othello inverze, mégis osztozik végzetében, a féltékenységben: ezt kell megértenünk az előadást nézve.

De sajnos a rendezői koncepció nem tud teljes mértékben megvalósulni. Vannak látványos sikerei – én ide sorolom Othello feketére festett jobbát, mely a történet egészét végigkíséri, mintegy elővételezve, majd bevégezve a szörnyű kéjgyilkosságot. S számomra meggyőző még az a formabontó ötlet is, amely a shakespeare-i történet előhangjaként idézi fel a jeles kortárs színész, Bruno Ganz elkeseredett kifakadását arról, hogy a kortárs rendezői színház tiltja a szereppel való azonosulást, a mély átélést, ehelyett valamifajta távolságtartást követel. Nos, ennek a mércének sajnos nem tudott megfelelni az előadás. Elsikkadt a dráma, a féltékenység szörnye nem tudott feltámadni, helyette egy hálóiinges Othello küzdött a rárótt szereppel, hogy a nászi ágyon végezzen ifjonti feleségével. Ennél már csak

az volt elidegenítőbb hatású, amikor a végszó után leoltották a lámpát, majd hirtelen felkapcsolták, s így közösen lepleztük le, hogyan kászálódnak le az ágyról a halottak, hogy odaérjenek a tapsrendre.

a szerző esztéti, az MTA Filozófiai Intézetének igazgatója, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora

„A pályája csúcsán járó Söptei Andrea a darab végére a felvágott nyelvű, kikapós menyecskéből drámai hősnőt formál. Ő maga az élet, minden színpadi pillanata élmény!”

Osztoivits Ágnes

Bruno Ganz szellemében

A nézők még feszkelődnek, a lámpák még égnek, a címszereplő Horváth Lajos Ottót fekete bőrűre festi az alkalmi maszkmester, a darabban majd Biankaként remeklő Katona Kinga. A hamarosan színre lépő Othello Bruno Ganz interjúból idéz. A *Berlin felett az ég* és *A bukás* sztárja, nemcsak filmjeiről híres, nagyszerű színházi alakításaiért többször is az év színészévé választották. Ám a mai német rendezői színházat már elutasítja, mert

ott a színészek tologatható bábok és halálos bűn a szerepeket átélni, belülről építkezni. Ganz tehát nem kér a mai német színházból. És Horváth Lajos Ottó egyetért vele. Letörli arcáról a festéket, mint felesleges külsőséget.

A szellemes előjátékkal Kiss Csaba rendező nem pusztán beavat a Nemzeti friss produkciójának műhelytitkaiba, hanem ars poeticáját is megfogalmazza: a színész az első, vele kell építkezni, neki kell ideális játéklehetőséget teremteni, jó ritmussal, nem hivatkozva, mégis fontos szövegigazítással, húzással, jól bejárható terekkel, zenével. Végére a színészek kapják a tapsot vagy a fütttyőt az előadás végén, nem a rendező.

Az élmény hatása alatt álló közönséget kevésbé érdekli, hogy mennyi töprengés, megfeszített munka előzte meg a bemutatót. Az *Othello* esetében például természetesen veszi, hogy Desdemona Shakespeare által megálmódott apját itt az anya helyettesíti. Már hogy ne venné természetesen, ha Nagy Mari temperamentumos alakítását látja, s egyébként is: manapság egyértelműen a nők dirigálják a családot, ők keresik a jó partit lányaiknak, ők átkozódnak az okatlan választások miatt.

Az sem kelt megütközést, hogy a korábbi híres előadások kissé jellegtelen epizodistája, Rodrigo itt a főszereplőkkel majdnem azonos súllyal vesz részt a játékban. Ezt a nagyon tehetséges Szabó Sebestyén Lászlónak köszönhetjük, aki egyszerre mulatságos, szánalmas és tragikus figura.

Ebben az *Othello*-ban az sem véletlen, hogy Jago feleségére, Emiliára nagyobb figyelem irányul, mint más, már-már legendás produkciókban. A pályája csúcsán járó Söptei Andrea a darab végére a felvágott nyelvű, ki-

kapós menyecskéből drámai hősnőt formál. Ő maga az élet, minden színpadi pillanata élmény!

Csak egy pillanatig lep meg a szerelméhez, Cassióhoz hű prostituált, Bianca figurájának felértékelése. Katona Kinga, aki az előadásban ciprusi cigánylány, komikának és tragikának egyaránt kitűnő, egyszerre közönséges és költői, ráadásul remekül énekel és táncol.

S ha már a cigányoknál tartunk: élvezzük a ciprusi cigánybandát, a kannázást, a fazék-püfölést, a nótázást, az életteli táncot, amire a törökök felett aratott győzelem öröme Othello adott parancsot, sami Jagónak kiváló terep a vetélytárs, Cassio megbuktatásához. Az, hogy Jago remekül mulat a cigányokkal, egyáltalán nem zavaró. Ennek a gazembernek meg kell nyernie Biancát, s ha ennek a cigánymulátás az ára, hát Istenem. Legfeljebb a rendező nyilatkozata bizonytalanít el, hogy tudniillik Jago cigány, s ez a tény árnyalja a darabban az etnikai viszonyokat. A fekete mór és a fehér Desdemona szerelmét egy cigány fiú dülja fel. Nem Istenről elrugaskodott a gondolat, de inkább megterheli, mint segíti a dráma alapüzenetét a bizalom elvesztéséről, az emberismeret hiányáról.

Míg az előadás mellékszereplői nagyszerű alakításokkal örvendeztették meg a közönséget, s Bruno Ganz szellemében életet vittek a színpadra, Othello, Desdemona és Jago a bemutatón még keresték a szerepekben rejlő lehetőségeket. Ács Eszter rendkívül visszafogott Desdemona, egyelőre nehezen hihető, hogy minden férfi érte epekedik, hogy bárkivel is megcsálná a férjét. Horváth Lajos Ottóra nehéz feladat hárul, el kell hitetnie magával, hogy szerelme a férfivágak megtestesítője. Hiszen ez a kiinduló pontja halálos féltékenységének. Persze igazságtalanok lennénk, ha nem emelnénk ki a nagyszerű pillanatokat alakításából; ezek előadásról előadásra vélhetően sokasodnak majd. Ahogy Farkas Dénes Jagója is érni fog, ha nemcsak hihetően játssza, hanem át is éli a darab legösszetettebb, legizgalmasabb figuráját.

a szerző kulturális újságíró, szerkesztő,
könyvkritikus

Szarvas József, Bérczes László

PUSTOL A HÓ

Önmagáról mesél – Szarvas József

Egy hatvanéves férfi egy pillanatra megáll, visszanéz, hogy találkozzon önmagával. Találkozzon a tanyasi kislíúval, a debreceni henteslegény-nyel, a Csokonai Színház segédszínészével, a „fekete vonaton” jövő-menő színészhallgatóval, a Vígszínház, Kaposvár, majd az új Nemzeti Színház színészével, a viszáki Tündérkert és a Kaszás Attila Pajta Színház gazdájával... Egy pillanatra megáll, aztán indul, folytatja útját. Például ezzel az előadással.

Könnyű neked, Szarvas Józsi... címmel közösen írt könyvet Szarvas József és Bérczes László. A 2018 nyarán megjelent életregény nyomán készítették el a *Pustol a hó* című színházi előadást.

– A kötet már ott van az ágyon vagy a fotelban, tele történetekkel, mindenki úgy olvassa, ahogy akarja, elhiszi, vagy nem hiszi, mindenestre a könyv már önállóan dolgozik – mondja Szarvas József. – Na de a színdarab! Ott a színház igasága és hatása kell, hogy érvényesüljön! Ott nincs mese, nekem kell hatnom, a könyv már nem segít. Ki kellett találnunk, hogyan tudjuk a könyvet átírni, megjeleníteni – ezt a feladatot azonnal átpasszoltam Bérczes Lacinak. Ő felállított egy szempont-rendszert, és a szöveg egyszer csak elkezdett lekerekedni a papírról, és új minőségben megjelenni. Mi is bátrabban írtunk bele új szövegeket, új mondatokat – az igazsághoz feltétel nélkül ragaszkodva, de a színház törvényeit is figyelembe véve. Elkezdtek terelni a folyamatokat és a néző figyelmét is valamilyen irányba, és a darab kezdett szólni vala-miről. Ami reményem szerint nem az lesz, hogy a Szarvas írt magának egy előadást, mert az különösebben nem érdekelné, megfélnék is tőle. De ha sikerül valamilyen tanulságfélét felmutatnunk, akkor elvégeztük a munkát.

Szarvas József – Bérczes László

Pustol a hó

avagy könnyű neked, Szarvas Józsi...

SZARVAS JÓZSEF önálló estje

Munkatárs: Sütő Anikó, Kiss Mónika

Rendező: BÉRCZES LÁSZLÓ

mikor? hol?

PREMIER: január 27. – 19 óra 30

további előadás: február 15. – 19 óra 30

Bajor Gizi Szalon

Reggel nem tudtak kimenni az ajtón. Az ablakpárkányig be voltak havazva. Szakadt a hó, megállás nélkül szakadt napokon át.

A Gyerek, a viharlámpát maga előtt tartva, hajnalban kimászott az ablakon. Ment havat lapátolni. Semmit nem látott, csak a lámpafényt és a hófüggönyt, semmit nem hallott, csak a csendet.

Azt a csendet, ami már soha nem jön vissza. Ahogy nem jön vissza az a hó sem, ami éjjel, vaksötétben, egy apró lámpafénnyel megvilágítva pustol. Pustol a hó.

Folyosókat kellett vágni: a kúthoz, a farakásboz, a disznó- és a csirkeóllhoz, a budíhoz, a kukoricadarálóhoz és a bekötőúton, ki egészen a dűlőútig.

Aztán abbamaradt a hóesés. Kisütött a nap, nagyot reccsent. Mínusz húsz fok. Reggel, kakaskukorékolás után a Gyerek felöltözött, kapcával-papírral be-csomagolta a lábát, és jól beöltözve, gumicsizmában kilépett az ordító hidegbe. A hatalmas kék égben, verőfényes napsütésben, a hófedte ágakkal földig hajolt fák között kiment pisilni – el egész a budíig, mert nem volt szíve összesárgázni azt a csodát, azt a kék-fehér gyönyörűséget... (részlet az előadásból)

Edmond Rostand

Cyrano de Bergerac

fordította: Ábrányi Emil

Cyrano – FEHÉR TIBOR ■ Christian – FARKAS DÉNES ■ Roxane – UDVAROS DOROTTYA, TÓTH AUGUSZTA, SÖPTEI ANDREA, MIKECZ ESTILLA m. v., ÁCS ESZTER ■ Guiche – OLT TAMÁS m. v. ■ Ragueneau – RÁCZ JÓZSEF ■ Liza, a felesége – KATONA KINGA ■ Le Bret – KRISTÁN ATTILA ■ Lignière – MÁTYÁSSY BENCE ■ Castel Jaloux, kapitány – TÓTH LÁSZLÓ

továbbá: BARTA ÁGNES, BERETTYÁN NÁNDOR, BERETTYÁN SÁNDOR, BORDÁS ROLAND, FÜLÖP TAMÁS m. v., ROHNELT ZSUZSANNA m. v., SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ, VAS JUDIT GIGI m. v.

Díszlet: David Doiasvili // Jelmez: Bánki Róza

Rendező: DAVID DOIASVILI

mikor? hol?

február 4. – 19 óra • Nagyszínpad

CYRANO DE BERGERAC

A kardforgató költő orrkomplexussal és a szerelem mindenhatósága

– Cyranonak nincs nagy orra. Egyrészt mert az orr komplexusaink, frusztrációink jelképe, másrészt ma egy nagy orrú Cyrano egyszerűen régimódi lenne. Kizárólag a nagy orra alapján megítélni őt, az csupán a komikus szituációt erősíti – ezt a hatást viszont nagy orr nélkül is el lehet érni. Ráadásul, ha figyelmesen olvassuk a darabot, kiderül: csak Cyrano állítja magáról, hogy nagy az orra, a többiek csupán erre reagálnak. Ebből fakadt az az elgondolásom, hogy Cyrano csupán képzelet, hogy nagy az orra.

Igy érvel az előadás rendezője, a grúz David Doiasvili, aki a Nemzeti Színházban futó, népszerű *Szentivánéji álom* rendezőjeként már ismert a magyar közönség számára.

Rostand halhatatlan művének Cyranón kívül van még egy fontos szereplője: a nő, Roxane. Ám ebben az előadásban belőle nem egy, hanem öt van.

– Amikor azt gondolnánk, hogy már mindent tudunk egy nőről, akkor egyszer csak csinál valami olyan meglepőt, ami elgondolkodtatja a férfit – mintha egészen más nőt ismert volna eddig. Amikor a *Cyrano de Bergerac*ot olvasom, az az érzésem, hogy Roxane mind az öt felvonásban olyan dolgokat művel, ami meglepő az előzőekhez képest,

mintha már egy másik nő lenne. Ezért lett az előadásban öt Roxane, akik egyszerre is színpadra lépnek.

A színháztörténet egyik nagy sikere a *Cyrano de Bergerac*. 1897-ben a párizsi Comédie Française mutatta be a 29 éves, már nem egy sikeres költői színjáték szerzőjének, Edmond Rostand-nak ezt a romantikus, hősi játékát. A tomboló siker végigszárgult Európán és az egész világon.

A világirodalomban csak a legnagyobbaknak sikerül olyan legendás figurát alkotnia, mint Cyrano. A kötekedő, nagyszájú, sziporkázóan szellemes párbajhős és költő, az érzelmes szívű, önfeláldozó, csúnyságában is büszke lovag valóban élt, a 17. században: Savinien Cyrano de Bergerac tehetséges író, a hagyományok ellen lázadó szabadgondolkodó, Molière kortársa és barátja, aki verseket, satirikus leveleket, színdarabokat, regényeket írt, és félelmetes kardforgató hírében állt. Rostand felismerte, hogy az igazi Cyrano legfontosabb műalkotása maga az élete, és ebből alkotta meg „elevenbe vágó, szellemes” verselessel a szerelem örökvényű történetét.

És ki ne ismerné a darab híres mondatát: „*Mert magamat kigúnyolom, ha kell, / De hogy más mondja, azt nem tűröm el!*”

Trill Zsolt

GALILEI ÉLETE

Egy tudós kalandjai, aki megváltoztatta a világot, de nem látta Istent a távcsövén

„Tudnom kell!” – mondja Galilei, amikor az inkvizíció tiltása ellenére újra kísérletezésbe fog, hogy bizonyítsa: a Föld forog a Nap körül. Nagyon személyes, megszólító erejű a „tudnom kell” gyötrelmes és örömteli szenvedélye, a kételkedés saját eredményeiben is, a kísérletezés kudarcokkal teli hétköznapi robotja, a saját és mások életével való hazardírozás, a kisebb-nagyobb csalások, ravaszkodások és megalkuvások, és az ezekkel való szembenézés fájdalmas és kellemetlen józan-sága. És személyes az élet adta örömsök tisztelete, legyen az evés, ivás, jó könyv, szép vers, új gondolat, a humor, bölcs irónia és a keserű önironia.

– Szenvedélyes, felforgató, agyakat mozgató, tunyaság- és restség-ellenes – lelkesedik Bertolt Brechtért Zsótér Sándor rendező. – A német mester azt mondja, hogy a gondolkodás az emberiség legnagyobb élvezetei közé tartozik. Nem valami szomorú dolog. Rájönni valamire ugyanolyan érzéki öröm, mint meginni egy jó pohár sört. Galilei szerintem Brecht. Brecht egész életében kísérletezett, égették a könyveit, száműzetésbe ment. Meg akarta változtatni a világot. Galilei meg is változtatta. Nem látta Istent a távcsövén. Jól tette, hogy visszavonta a tanait vagy sem, nézőpont kérdése. A szerző, Brecht és drámabeli alteregója, Galilei nem tartják sokra a hősokeket, a mártírokat, az önfelal-

dozókat. Galilei a darab végén azt mondja, hibázott. Másfelől megírta utolsó nagyhatású művét, a Discorsit, vagyis a Matematikai érvelések és bizonyítások. Sűrű, zavaros, gazdag élete volt.

Brecht drámájának főszereplője Galileo Galilei (1564–1642), a kísérletekre alapuló modern fizika megalapítója, aki Kopernikusz tanait elfogadva és igazolva azt hirdette, hogy a világegyetem központja nem a Föld, hanem a Nap. Az inkvizíció elé idézték. Visszavonta tanait.

Galilei így beszél Brecht drámájában: „Célom nem az igazam bizonyítása, hanem hogy kiderítsem, igazam volt-e? Mindent, mindent újra kétségbe vonunk. És ha megtaláltuk, amit megtalálni szeretnénk, különös bizalmatlansággal szemléljük. Megfigyelésünk kiindulópontja: kíméletlenül ragaszkodunk ahhoz a tételhez, hogy a Föld egyhelyben áll. És csak ha csődöt mondtunk, tökéletesen és reménytelenül vereséget szenvedtünk, és sebeinket nyalogatjuk, vetjük fel ismét a kérdést: nem volt-e mégis igazunk, és mégis mozog a Föld.”

*

Az előadás 2016-ban elnyerte a Színírkritikusok Díját, a **legjobb rendezés:** ZSÓTÉR SÁNDOR, **legjobb férfi főszereplő:** TRILL ZSOLT.

Bertolt Brecht

Galilei élete

Galileo Galilei / A 39 éves Andrea Sarti – TRILL ZSOLT **I**
 A 73 éves Galilei – TÖRŐCSIK MARI / TRILL ZSOLT **I**
 Andrea Sarti / A bíboros inkvizítor / Az inkvizíció tisztviselője – IFJ. VIDNYÁNSZKY ATTILA m. v. **I**
 Sarti, Galilei házvezetőnője / A 43 éves Virginia / Barberini bíboros, a későbbi VIII. Orbán pápa – TROKÁN NÓRA m. v. **I** Sagredo, Galilei barátja / A teológus / Vanni, vasöntő – KRISTÁN ATTILA **I** Priuli, kurátor / A filozófus / Christopher Clavius asztronómus / Bellarmin bíboros, Filippo Mucius tudós – MÁTYÁSSY BENCE **I** Virginia, Galilei lánya – WASKOVICS ANDREA m. v. **I** Cosmo de Medici / A dózse – MÉSZÁROS MARTIN **I** Agg bíboros – KOLTAI-NAGY BALÁZS / HERCZEGH PÉTER **I** A kis barát – NAGY MÁRK **I** Lodovico Marsili – SZÉP DOMÁN

fordító, dramaturg: Ungár Júlia // díszlet: Ambrus Mária // jelmez: Benedek Mari

rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

mikor? hol?

február 3., 23. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

Söptei Andrea, Udvaros Dorottya

A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK

Bertolt Brecht tétele egyszerű: gazdag gazdaggal társul szívesen. Kinek a kárára?

Ha már mindenki lázadozik, ha már nincs pénz az államkasszában, ha – mint Brecht darabjában – a földbérlok nem tudnak bérleti díjat fizetni, lázadoznak, indíts háborút, vallja az alkirály. Persze nem ő piszkolja be ezzel a kezét, hanem talál valakit, aki hajlandó erre. Iberinnek terve van arra, hogyan kellene letörni a lázadókat: sajátos ideológiájával. Azt hirdeti, hogy Yahoo országában kétféle ember él: csuhok és csihék, vagyis gömb- és csúcsfejűek. És minden baj forrásai a gaz csihék. Az alkirály (nem túl meggyőző ellenkezés után), mert ő nagyon is tudja, miféle embernek és eszméknek engedi át alattvalóit, lelép. A piszkos munkát pedig elvégzi Iberin.

Mire az emberek rájönnek, hogy a csihüldözéstől nem lesz jobb életük, a lázadást leverik. Az alkirály visszajön, itt-ott kiigazítja Iberin goromba intézkedéseit, például beszünteti a gazdag csih elleni bírósági eljárást. Azok a bérlok, akik azt hitték, hasznot húzhatnak a zavaros helyzetből, még kiszolgáltatottabbak lesznek. Most már jöhet a háború.

– A háborúkat gazdasági alapon indítják, erőforrások, területek miatt – mondja a Brecht életművet jól ismerő, a német mester tucatnyi darabját színre állító rendező, Zsótér Sándor. – Nem vagyok történész, de azt hiszem, nem tévedek abban, hogy az emberek egymásnak uszítása, a gyűlöletkeltés már csak utólagos magyarázat, a háború megideologizálása csak elfedi a nyers gazdasági okokat. A háború felizzítja a gazdaságot, és ebben mindenki egyetért, mert ahogy a darab alcíme is mondja: gazdag gazdaggal társul szívesen.

– Az önös érdek vezeti az embereket – magyarázza a rendező. – Azt gondolom, Brechtnek ebben is igaza volt. És ez pont elég ahhoz, hogy akiknek lehetőségük lenne rá, hogy változtassanak azon, ami nekik nem jó, semmi mást nem tesznek, mint megosztják a közösséget,

amely felett hatalmat gyakorolnak. Politikában, munkahelyen, kicsiben, nagyban – mindenütt. Ilyen egyszerű ez. És Brecht is ilyen „egyszerű”, és ezt rendkívül érdekesen mutatja be, nagyon vicces alakokon keresztül, amilyenek *A gömbfejűek és a csúcsfejűek* szereplői is.

Bertolt Brecht

A gömbfejűek és a csúcsfejűek – avagy a gazdag gazdaggal társul szívesen

Fordította: Ungár Júlia

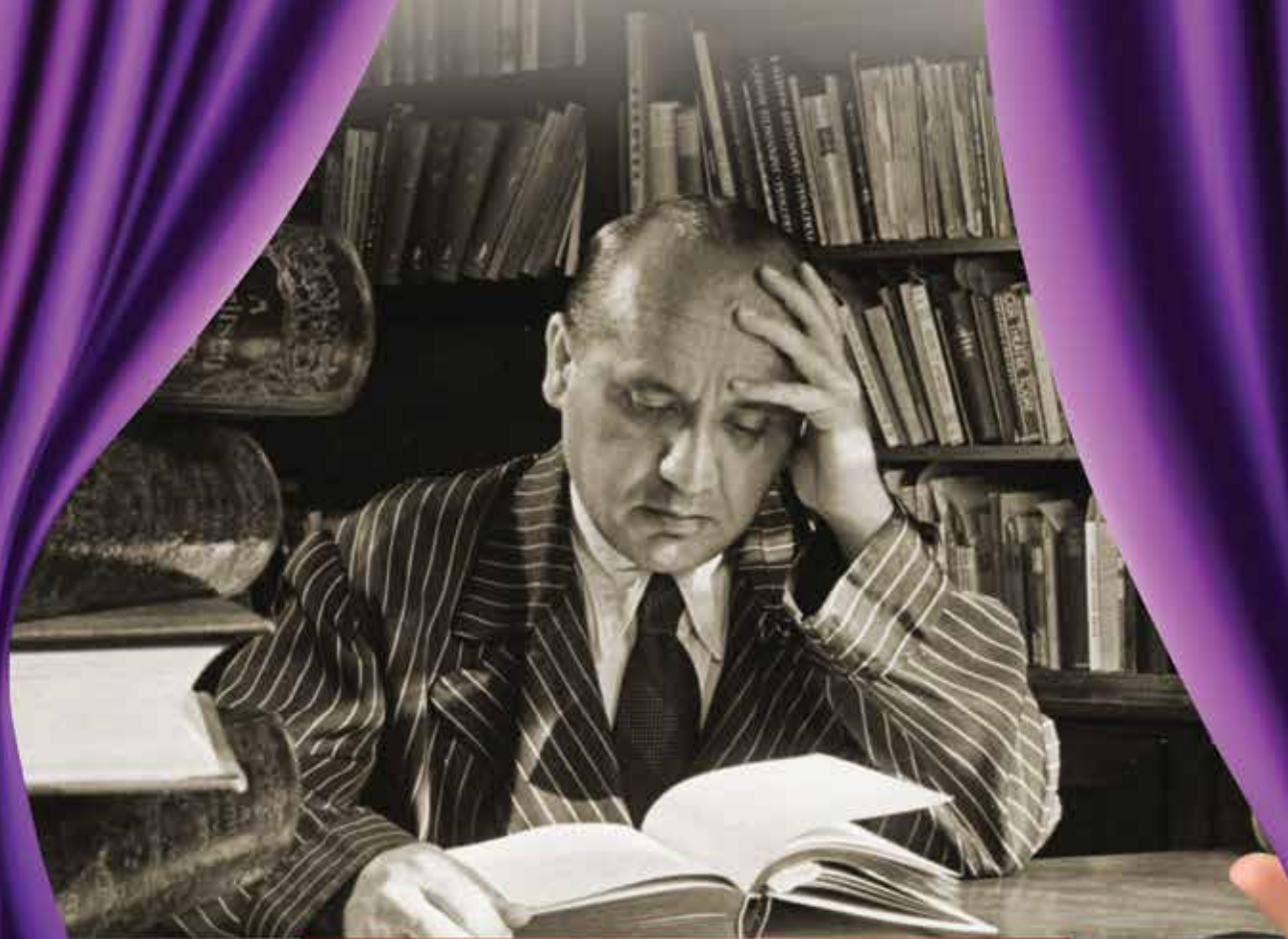
Alkirály / Apácafőnöknő – UDVAROS DOROTTYA ■ Missena, államtanácsos / Palmosa – MÁTYÁSSY BENCE ■ Angelo Iberin, helytartó / Orvos – HERCZEGH PÉTER ■ Callas, földbérlo – KRISTÁN ATTILA ■ Nanna, a lánya – TROKÁN NÓRA m. v. ■ Emma Cornamontis – VOITH ÁGI m. v. ■ Lopez, földbérlo / Saz / Callamassi – VARGA JÓZSEF ■ Parr, földbérlo / Hoz / Felügyelő – NAGY MÁRK ■ Emanuele Guzman – FARKAS DÉNES ■ Isabella Guzman – SÖPTEI ANDREA ■ Perunier / Bíró – TÓTH LÁSZLÓ ■ Ügyvéd – MÉSZÁROS MARTIN ■ Kisapáca – KATONA KINGA

Díszlet: Ambrus Mária // Jelmez: Benedek Mari // Dramaturg: Ungár Julia // Zene: Hans Eisler // Ügyelő: Kabai Márta // Sűgő: Sűtő Anikó // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: ZSÓTÉR SÁNDOR

mikor? hol?

február 22. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

NEMZETISZÍNHÁZTÖRTÉNETI VETÉLKEDŐ

ELŐTÉR BEN **NÉMETH ANTAL**, A SZÍNHÁZCSINÁLÓ
(1903-1968)

Négyfős, 10-II.-es diákcsoportoknak! Három forduló csak az interneten,
utána döntő 2019. június 11-én, a NEMZETI SZÍNHÁZBAN!

JELENTKEZZ, VETÉLKEDJ!

nemzetiszinhas.hu/vetelkedo

JELENTKEZÉS
FEBRUÁR 24. ÉJFÉL!

ÁLOMGYÁR

A be nem teljesült álmok, az örök emberi vágyódások világába lépünk az *Álomgyár* című előadásban. Az abszurdba hajló játékokban az „amerikai álom” sztereotip figuráit látjuk, akik egytől egyig elegáns nagyvilági emberek – főszerkesztő, újságíró, könyvkiadó, üzletember, egyikük szeretője, felesége és egy állama –, akiknek élete a péntek esti összejövetelek világában zajlik whiskyvel, narkóval, buddhizmusról szóló fecsegéssel. Az amerikai filmek kliséit képviselik, mind olyan emberek, akiknél mindig minden OK.

A hollywoodi közhelyeket felhasználva Viripajev szereplői a lét értelmét, a szeretet lehetőségét kutatják az „álmogárban”, amelynek közege valójában abszurditásig fokozottan mesterséges.

– Ivan Viripajev darabja hihetetlen története az örök és egyszerű emberi értékekről szól – a házasságról, a szeretetről, a családról – ez-úttal egy hollywoodi film mai nyelvezetét játékos ironiával használva – mondja a rendező, Viktor Rizsakov, aki már sikerrel vitte színre a Nemzetiben a *Részegeket*, Viripajev egy másik darabját. – „Egyszerű történet ez: egy férfinak meghal a felesége, és megjelenik az életében egy új szerelem lehetősége...

– Viripajev szándékosan úgy tesz, mintha az *Álomgyár* nem nálunk Oroszországban, hanem a távoli Hollywoodban történne. Vagy akár Magyarországon – magyarázza a rendező. – Hiszen ez a történet teljesen univerzális. Az alkotók azt szeretnék, ha a magyar nézők is úgy éreznék, hogy ez a különös példázat róluk, illetve nekik is szól. A mai globalizált világban elmosódnak a fizikai határok, egyfajta virtuális térben éljük az életünket. És bármely országban is élsz, a nagy kérdés az, hogy a lelkiismeretedet megőrizve ember tudsz-e maradni, képes vagy-e még a szeretetre és az őszinte párbeszédre.

– Mi és a gyermekeink már egy virtuális valóságban létezünk, hamis értékek között tévelygünk, miközben jártatjuk a szánkat min-

denféléről, buddhizmusról, pénzről, marihuánáról, megfeledkezve a legalapvetőbb emberi kapcsolatokról – a lényegről. Ez az előadás talán egy kicsivel közelebb visz bennünket ehhez a lényeghez – ígéri Rizsakov.

Ivan Viripajev

Álomgyár (Dreamworks)

David, a „Tudomány és társadalom” folyóirat főszerkesztője – TRILL ZSOLT ■ Meryl, David felesége, újságíró – KATONA KINGA ■ Teddy, könyvkiadó – RÁCZ JÓZSEF ■ Frank, komoly üzletember – KRISTÁN ATTILA ■ Sally, Frank felesége, egy női magazin főszerkesztője – SZÜCS NELLI ■ Betty, Frank szeretője – VAS JUDIT GIGI m. v. ■ Maximilian, amerikai buddhisták gazdag mecénása – TÓTH LÁSZLÓ ■ Elizabeth – TARPAL VIKTÓRIA m. v. ■ John, amerikai származású buddhista láma – BORDÁS ROLAND ■ Rendőrnő – LIGETI-KOVÁCS JUDIT m. v.

Fordította: Kozma András // Díslet, jelmez: Alekszej Tregubov // Videotervező: Vlagyimir Guszev // Dramaturg: Kozma András // Ügyelő: Kabai Márta // Súlygó: Kónya Gabriella // Rendezőasszisztens: Kolics Ágota

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

február 8. – 19 óra | február 9. – 15 óra • Nagyszínpad

VI. MITEM • 2019. 04. 11.–05. 05.

ISMERŐSÖK ÚJDONSÁGAI

Az újdonságot keressük a színházban is, a meglepőt, azt, ami még sohasem volt, amelyet még sose láttunk. A MITEM – Madách Nemzetközi Színházi Találkozó elmúlt öt évének kínálata sok-sok újdonsággal szolgált, de a találkozó programjának összeállítói hangsúlyt fektettek arra is, hogy jelentős rendezők és társulatok ne csupán egyszer jelenjenek meg, hanem vissza-visszatérjenek Budapestre. Hogy egyes mesterek életművének több darabját is láthassa a magyar közönség. Hogy ne csupán egyszeri élményként részesülhessünk komoly életművek nagy pillanataiból, hanem jobban megismerhessünk egy-egy jelentős alkotót és közösséget min-

dig új és új oldaláról, új és új előadásokkal. Kétszer is járt már a MITEM-en szentpétervári társulatával Valerij Fokin, illetve Andrej Mogucsij, és a román Silviu Purcărete is, akinek a Faustja 2017-ben hatalmas szakmai és közönségsikert aratott. Több előadással vendégeskedett a Nemzetiben a Moszkvai Művészszínházból Viktor Ryzsakov.

A MITEM 6. évadának számos nagy visszatérője van. Az olasz Eugenio Barba világhírű dániai társulatával, az Odin Teatrettel érkezik, és a világon először látható együtt az a trilógia, amelynek két darabját korábban már láthatta a MITEM közönsége. A litván Rimas Tuminas először a vilniusi társula-

MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

április 24., 25., 27.

TRILÓGIA

(The Tree – The Cronic Life –
Great Cities Under The Moon)

Rendező: EUGENIO BARBA

Odin Teatret | Holstebro, Dánia

Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem

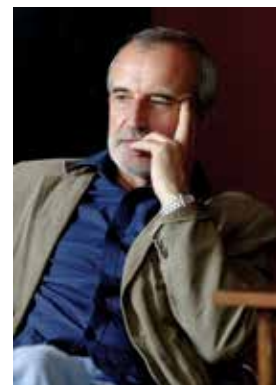

Michael Thalheimer

Eimuntas Nekrošius

Silviu Purcărete

Rimas Tuminas

Eirik Stubø

Eugenio Barba

tával vendégszerepelt a fesztiválon, Lermontov *Alarcosbálgájával*, majd a moszkvai színházával, a Vahtangovval játszották nagy sikerrel az *Anyegin*t és az *Ödipuszt*. Tuminas most egy orosz klasszikust, Csehov *Ványa bácsiját* hozza el.

A világszínház egyik nagyhatású alkotója a közelmúltban elhunyt litván Eimuntas Nekrošius, aki *Az ébezőművész* című Kafka-adaptációjával és Csehov *Ivanovjával* vendégszerepelt a MITEM-en. Az idén utolsó rendezését, a *Kunafiakat* láthatjuk.

Michael Thalheimer a mai német és európai színházi világ sztárja. A Berliner Ensemble pedig, amelynek főrendezője, Németország vezető művészeti műhelye. Tavaly volt látható

a rendezésében *A kaukázusi krétakör* radikálisan lecsupaszított verziója. Az idén is egy klasszikus művet láthatunk tőle, *A vágy villamosát*.

A román Silviu Purcărete, akinek *Guliverje* és a *Faustja* szakmai és közönségsikert aratott korábban, most a *Meggyeskert* új nemzetis bemutatójával szerepel a fesztiválon.

A norvég Eirik Stubø (lásd interjúnkat a következő oldal-páron) a norvég után a svéd nemzeti színházat igazgatja. Az *Amerikai Elektrával* aratott budapesti sikere után 2019-ben egy valódi színházi és filmes csemegét mutat be a magyar közönségnek: *Egy nyári éj Svédországban*.

Egy nyári éj Svédországban

MITEM-RE VÁRVA

Eirik Stubø rendező

A stockholmi Dramaten norvég igazgatója volt már rendezőként a MITEM vendége. Eirik Stubø most egy ínyenceknek való előadással tér vissza Budapestre: a híres Bergman-színész, Erland Josephson Egy nyári éj Svédországban című darabjával. A Godot-ra várva találkozása Tarkovszkijjal.

A Norvég Nemzeti Színház, majd a svéd Királyi Drámai Színház, a Dramaten igazgatójaként előbb az Ibsenről, majd a Bergmanról elnevezett művészeti fesztivált szervezte meg. Milyennek találja a MITEM-et, amelyen két éve Eugene O'Neill *Amerikai Elektrájával* szerepelt?

– A MITEM évről évre fejlődik, de már ma is egy jól ismert fesztiválként jegyzik Európában. Ezért is vagyok boldog, hogy jöhetünk. Rendezőként, majd vendégként jártam korábban a MITEM-en, és remek előadásokat láttam. 2017-ben szakmai sikert arattunk az Amerikai Elektrával, akkor természetesen az előadással voltam leginkább elfoglalva. 2018 tavaszán viszont több időm jutott más produkciók megtekintésére.

Mitől jó egy színházi fesztivál?

– A fesztiválok manapság a színházak fontos „eszközei”, kitűnő találkozási pontok. Amikor a Norvég Nemzeti élén voltam, megtapasztaltam, hogy nálunk Ibsenről mindenki azt gondolja, mi vagyunk a legértőbb tolmácsolói. Aztán amikor a legkülönbözőbb helyekről – Indiából, Japánból, Németországból, Franciaországból – érkező társulatok bemutatták Ibsen-előadásait, rácsodálkoztunk az újszerű értelmezésekre.

Ez kifejezetten egészséges tapasztalat volt számunkra, mert ezáltal újra felfedezhettük magunknak Ibsent. Egy-egy nemzetközi fesztivál tehát jó a közönségnek, hiszen utazás nélkül láthat külföldi előadásokat, de talán ennél is nagyobb a szakmai hozadéka, mert gyümölcsöző, ha a nemzeti színjátszás párbeszédet kezd eltérő színházi kultúrákkal.

A Bergman-fesztivállal emléket akarnak állítani a svéd művészet nagymesterének?

– Nagyon fontos, hogy legyen nemzetközi fesztiválunk. Emellett természetesen a 2007-ben elhunyt Ingmar Bergman életművének megismertetése is vezet bennünket. Bergman Svédországon kívül elsősorban filmrendezőként ismert, pedig íróként és színházvezetőként jelentőset alkotott. Munkásságának ismétlődő témáit tanulságos más-más megközelítésben megismerni, de a Bergman-fesztivál előadásainak a fele van kapcsolatban a svéd mester műveivel – ennek köszönhetően hívtuk meg a következő fesztiválunkra a filmforgatókönyv alapján készült *Szenvedély* című előadást a Nemzeti Színházból, Kiss Csaba rendezésében. A program másik fele nem kapcsolódik Bergmanhoz.

Eirik Stubo

Rendező és színházvezető. Az észak-norvégiai Narvikban született 1965-ben. Tanulmányait az Oslói és a Tromsøi Egyetemen végezte. 1991-ben filozófia doktorátust szerzett Tromsøben, majd Oslóban az Állami Színházművészeti Főiskola rendezőszakán tanult. 1997 és 2000 között a nyugat-norvégiai Stavangerben a Rogaland Teatert irányította, majd 2009-ig az oslói Nemzeti Színház igazgató-főrendezője és a nemzetközi Ibsen Fesztivál művészeti vezetője volt. 2013-tól a Stockholmi Városi Színházat igazgatta, 2015-től a Stockholmi Királyi Drámai Színház, a Dramaten első embere, a Bergman Fesztivál szervezője.

„Egy-egy nemzetközi fesztivál jó a közönségnek, hiszen utazás nélkül láthat külföldi előadásokat, de talán ennél is nagyobb a szakmai hozadéka, mert gyümölcsöző, ha a nemzeti színjátszás párbeszédet kezd eltérő színházi kultúrákkal.”

Decemberben mutatta be a Gondolat Kiadó a Nemzetiben a *Bergman 100 – Régi és új írások Ingmar Bergman művészetéről* című tanulmánykötetét, s ezen a beszélgetésen került elő, milyen keveset tudunk a színházi Bergmanról. Ön látta rendezését?

– Két nagy élményem van vele kapcsolatban. Strindberg ritkán színre vitt *Kísértetszonátáját* rendezte meg: ez egy szürrealista, némiképp abszurd dráma, nagyon különös előadást csinált belőle. Ez volt a mester egyik utolsó színházi produkciója, 2002-ben meg is hívtuk vele Oslóba. Nemcsak ez az előadása volt személyes és különleges, általában is nehéz összehasonlítani őt másokkal. Misima Jukio *Madam de Sade* című művét is láttam tőle – ezt az előadást különben a pesti Katona József Színházban is bemutatták annak idején. Bergmant érdemes úgy vizsgálni, hogy összehasonlíjuk egymással filmes és színházi munkáit. Több olyan év akadt, amikor két-három színházi rendezése mellett egy vagy két filmet is készített nyaranta. Az ötvenes–hatvanas években megszállottként dolgozott. 1957-ben például *Faustot* és *Peer Gyntöt* rendezett a színházban, nyáron pedig leforgatta *A betedik pecsét* című híres moziját. A filmet alighanem a színház ihlette. Még a színészei is ugyanazok voltak: Max von Sydow például mindháromnak főszereplője.

Egy másik legendás Bergman-színész, Erland Josephson írta azt a darabot, amelyet a Dramaten társulatával bemutatnak a következő MITEM-en. Ez amolyan dramatizált színészi visszaemlékezés?

– Josephson évtizedekig dolgozott együtt Bergmannal – egyik legismertebb szerepét *A jelenetek egy házasságból* című filmben alakította –,

de az *Egy nyári éj Svédországban* című előadásunk nem neki, hanem egy másik filmrendezőnek, Andrej Tarkovszkijnak állít emléket. Az orosz rendezővel dolgoztak együtt az *Áldozathozatal* című filmben. Tarkovszkij – Bergman nagy rajongójaként – olyan filmet szeretett volna készíteni, ami Bergman kedvelt helyszínén, a Balti-tengeri Gotland szigetén játszódik, s amelyet Bergman stábjával forgat, így a rendező állandó operatőrével, Sven Nykvisttel. Erland Josephson darabja ezt a forgatást dolgozza fel: a rendkívül vallásos Tarkovszkij és a svéd stáb találkozásáról szól. Pontosabban arról a várakozásról, amit a svéd művészek átéltek: vártak Tarkovszkijra, vártak a jó fényekre...

S egy kicsit talán Godot-ra is?

– Abban mindenképpen hasonlít Samuel Beckett drámájára, hogy Josephsonnál sem történik látszólag semmi a színen, és a szereplők folyamatosan várnak, várakoznak. Stockholmban egy ipari méretű térben rendeztem be az előadást, kíváncsian várom, hogyan hat majd a Nemzeti Gobbi Hilda Termének intimebb terében. A darab álomszerűen építkezik, ennek köszönhető, hogy a két főszereplő, Josephson és Tarkovszkij az egyik kulcsjelenetben svédül tudnak beszélgetni – ami természetesen csak a képzelet szüleménye. Az orosz rendező arról faggatja a svéd színészt, miért fél Istenről beszélni, hiszen muszáj Istenről beszélnünk – még azoknak is, akik nem hisznek benne. Ez a darab tehát nem csak a kultúrák találkozásáról szól, és nem is az istenhitről, hanem arról, mit jelent hinni – valamiben. Dráma a hit szükségességéről.

LUKÁCSY GYÖRGY

MITEM

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében

MADÁCH INTERNATIONAL THEATRE MEETING

MADÁCH NEMZETKÖZI SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

NEMZETI SZÍNHÁZ • BUDAPEST, 2019. ÁPRILIS 11. - MÁJUS 5.

április 11., 12., 13. és 14.

CSÜTÖRTÖK • 20:30
PÉNTEK • 20:30
SZOMBAT • 15:00 és 20:30
VASÁRNAP • 15:00 és 20:30
Fővárosi Nagycirkusz

SLAVA'S SNOWSHOW

Szlava Polunyin előadása
G.A.A.P. Ltd szervezésében – London, Anglia

április 16.

KEDD • 19:00
Nagyszínpad

Anton Pavlovics Csehov

IVANOV

rendező és adaptáció: Tatjana Mandić Rigonat
Szerb Nemzeti Színház – Belgrád, Szerbia

április 18.

CSÜTÖRTÖK • 19:00
Nagyszínpad

Anton Pavlovics Csehov

VÁNYA BÁCSI

rendező: Rimas Tuminas
Vahtangov Állami Színház – Moszkva, Oroszország

április 23.

KEDD • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

Szumbel Gaffarova

A JÖVEVÉNY

rendező: Farid Bikcsantajev
Galiaszgar Kamal Tatár Állami Színház – Kazany, Oroszország

április 24.

SZERDA • 19:00
Nagyszínpad

William Shakespeare

CORIOLANUS

rendező: Dmitro Bogomazov
Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház – Kijev, Ukrajna

április 24.

SZERDA • 17:00
Kaszás Attila Terem

Trilógia - A FA

rendező: Eugenio Barba
Odin Teatret – Holstebro, Dánia

április 25.

CSÜTÖRTÖK • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

Trilógia - NAGYVÁROSOK A HOLD ALATT

rendező: Eugenio Barba
Odin Teatret – Holstebro, Dánia

április 25.

CSÜTÖRTÖK • 17:00
Kaszás Attila Terem

Vaszil Stefanik

MORITURI TE SALUTANT

rendező: Dmitro Bogomazov
Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház – Kijev, Ukrajna

április 26.

PÉNTEK • 19:00
Nagyszínpad

Saulius Šaltenis

KURAFIAK

rendező: Eimuntas Nekrošius
Klaipeda Dráma Színház – Klaipeda, Litvánia

április 27.

SZOMBAT • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

Trilógia - THE CHRONIC LIFE

rendező: Eugenio Barba
Odin Teatret – Holstebro, Dánia

április 28.

VASÁRNAP • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

HAMLETEK

rendező: Jan Mikulášek
Divadlo Na zábradlí – Prága, Csehország

MITEM 2019 KÜLFÖLDI ELŐADÁSOK
mitem.hu #mitem

április 29.
HÉTFŐ • 19:00
Nagyszínpad

Tennessee Williams
A VÁGY VILLAMOSA
rendező: Michael Thalheimer
Berliner Ensemble – Berlin, Németország

április 30.
KEDD • 20:00
Nagyszínpad

Iran Gajip
KORKUT LEGENDÁJA
rendező: Jonas Vaitkus
Auezov Kazah Állami Dráma Színház – Almati, Kazahsztán

április 30.
KEDD • 17:00
Gobbi Hilda Színpad

Federico García Lorca
BERNARDA ALBA HÁZA
rendező: João Garcia Miguel
Companhia João Garcia Miguel – Lisszabon, Portugália

május 4.
SZOMBAT • 18:00
Nagyszínpad

SAIGON
rendező: Caroline Guiela Nguyen
Les Hommes Approximatifs – Franciaország

május 5.
VASÁRNAP • 20:00
Gobbi Hilda Színpad

Erland Josephson
EGY NYÁRI ÉJ SVÉDORSZÁGBAN
rendező: Eirik Stubø
DRAMATEN – Királyi Dráma Színház – Stockholm, Svédország

„Örjögő röptünk
mondd, hová vezet?”

/Madách Imre/

MITEM 2019

ÁPRILIS 11. – MÁJUS 5.

Slava's
**SNOW
SHOW**

MITM-ELŐZETES

2019. április 11.–május 5.

(ízeltő a tervezett programból)

április 10., 11., 12., 13., 14.

SLAVA'S SNOW SHOW

Rendező: SZLAVA POLUNYIN

Szlava Polunyin társulata | Oroszország

Fővárosi Nagycirkusz

április 16.

Anton Csehov

IVANOV

Rendező és adaptáció: TATJANA MANDIĆ RIGONAT

Szerb Nemzeti Színház | Belgrád, Szerbia

Nagyszínpad

április 23.

Szumbel Gaffarova

A JÖVEVÉNY

Rendező: FARID BIKCSANTAJEV

Galiaszgar Kamal Tatár Állami Színház | Kazány, Oroszország

Gobbi Hilda Színpad

11 ország 13 külföldi társulatának 16 előadása látható a **Nemzeti Színház** által megrendezett **VI. MITEM**-en. A **2014-ben alapított** nemzetközi színházi találkozóra **Európa legjelentősebb** alkotóinak, műhelyeinek produkciói érkeznek Budapestre – így lesz ez **2019 tavaszán** is.

április 24.

William Shakespeare

CORIOLANUS

Rendező: DMITRO BOGOMAZOV

Ivan Franko Nemzeti Dráma Színház | Kijev, Ukrajna

Nagyszínpad

április 26.

Saulius Šaltenis

KURAFIAK

Rendező: EIMUNTAS NEKROŠIUS

Klaipeda Dráma Színház | Klaipeda, Litvánia

Nagyszínpad

április 28.

HAMLETEK

Rendező: JAN MIKULÁŠEK

Divadlo Na zábradlí | Prága, Csehország

Gobbi Hilda Színpad

Landeszman Olga és Jávör Pál az Amerikai Egyesült Államokban, 1947-ben

Landeszman Olga a Színházi Életben, 1934-ben.
Angelo felvétele

EGY TANGÓVAL KEZDŐDÖTT

Jávör Pál és Landeszman Olga szerelme

Nem sok jót ígérhetett egy férfiideálnak kikiáltott és nem egészen makulátlan híré filmcsillagnak és egy befolyásos, gazdag zsidó családból származó elvált, két gyermekes édesanyának a szerelme az 1930 évek Magyarországon. Tegyük hozzá, később sem. Jávör Pál és Landeszman Olga 25 éven át kitartott egymás mellett a változó politikai rendszerekben, a sikerek és a mellőzöttség idején is.

Az 1930-as évek legelején furcsa szerelmről suttogtak Budapesten. Jávör Pál, a Vígszínház művésze és az egyik legelkelőbb zsidó család tagja, Landeszman Olga egymásba szerettek. Megismerkedésükről már csak házasságkötésük előtt, 1934. június 26-án Turcsányi György írása számolt be a Magyarország című napilapban: „Jávör Pál egy éjszaka magányosan ült egy asztalnál a Parisien Grillben egy pohár pezsgő mellett. A szomszéd pábolyban ismerősei ültek. Bauer Lajos és Máté doktor is a társaság tagjai között voltak. Máté doktor átült barátjához. Jávörhöz és meginvitálta asztalukhoz. »Miért ülsz itt egyedül? Nagyon szívesen látunk. Külföldiekkel vagyunk, dán vendégek vannak itt. A szép szöke hölgy pedig Landeszman

Olga. « Jávör átült az asztalhoz és pár perc múlva a mulató parkettjén tangót táncolt Landeszman Olgával. » Így kezdődött az ismeretség, amelyből komoly szerelem alakult ki.

Rossz hírek ellenére

A történet mindkét szereplőjét jól ismerték Pesten: Landeszman Olga, két gyermekes elvált asszony, az egyik legbefolyásosabb zsidó családból származott. Édesapja, Landeszman Márk, „nagyvágó”, vágóhidakat üzemeltetett, és a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga, valamint a Pes-

Jávör Pál és Bajor Gizi – a Németh Antal vezette Nemzeti Színház két sztárja. (Ibsen: Nóra, 1941, Nemzeti Színház, rendező: Németh Antal.)

ti Chevre Kadisa előjárója volt. Olga apjától ezerkétszáz, elvált férjétől ötszáz pengőt kapott havonta. Jávör Pál ennél jóval kisebb jövedelemmel bírt, bár az ország legelegánsabb színházában, a Vigszínházban játszott. Sőt, *A csak egy kislány van a világon* címmel, 1930-ban bemutatott legelső magyar hangosfilmben is főszerepet kapott. Egy évvel később a Vigszínházban Hunyady Sándor *Feketeszáru cseresznye* című művében egy karakterfigurát alakított, aki mindössze egyetlen jelenetben tűnt fel, Jávört mégis együtt emlegették a főszereplőkkel. „*Ekkor fedezték fel mint mokány, behízelt rokonszenves, az asszonyokkal lefegyverzően bánni tudó hőst, akiből nemsokára a film – igaz kissé túl nagy szériában – a harmincas évek jellegzetes dzsentrifiguráját megteremtette*” – írta Bános Tibor Jávör Pál pályájáról szóló könyvében.

Nem lehet ma már pontosan kideríteni, ha Landeszman Olga rajongásig szerette Jávör Pált, miért húzódozott hosszú ideig a házasságtól. Lehet, hogy Budapestre is eljutott egy furcsa eset híre, mely 1928 szilveszterén történt Szegeden, a Kass étteremben. Jávör egy társaságban szilveszterezett, melynek tagjai antiszemita dalockát énekeltek és antiszemita megjegyzéseket tettek. Meghallotta ezt Zöldhelyi Anna, a színház szubrettje, aki kérdőre vonta kollégáját, hogy miért nem tiltakozik az otrombaság ellen. Majd másnap a szintársulat minden tagjának beszámolt az esetről. Jávör nem érezte magát bűnösnek, hiszen ő maga nem vett részt a gyalázkodásban, ezért felelősségre vonta a színésznőt, hogy miért terjeszt róla valótlanságokat. S állítólag háromszor megütötte. Az affér a bíróságon folytatódott. Akár így, akár úgy történt, ez a botrány nem lehetett túl jó ajánlólevél a házassághoz.

Pénzkérdés?

Azt is nehéz megérteni, hogy miért mondott végül Landeszman Olga igent. Talán imponált neki Jávör hírneve, elbűvölte a színész kitartó udvarlása, ragaszkodása, s legfőképpen az, hogy minden nehézség ellenére őt választotta, s nem egy csinosabb és fiatalabb rajongóját. Az

esküvőre 1934. július 25-én került sor. Az időpontot és a helyet is titokban tartották, így a két tanún és az új pár legbizalmasabb barátain kívül senki sem jelent meg a IV. kerületi anyakönyvvezetői hivatalban. A Magyarország című napilap tudósítója szerint a menyasszony világoskék marokkenruhát és fehér pöttyös, sötétkék selyemkabátot, a völgény sötétszürke zakót viselt. A Vigszínház két igazgatója: Roboz Imre és Jób Dániel volt a tanú. A Színházi Élet is visszafogottan tudósított a nagy eseményről: „*Jávör Pál, amikor felkerült Budapestre, egy felelőtlen gondolkozású, kedves, bohém fiatalemberke volt. Hogy művészetében és egyéniségében annyit fejlődött és hogy ma Budapest legkapósabb film-hősszerelmese, annak bizonyára egyik oka ez a szerelem, amely megacélozta a munkabírását és fokozta az ambícióját. Jávör Pálnak nem vetetik a szemére, hogy gazdag nőt vesz el feleségül, hogy magát el akarja tartatni. Az ő jövedelme ma sokkal több, mint az az apanázs, amit a fiatalasszony kaphat. Egyébként is önértékesen jelentette ki: »Nem érdekel Olga apanáza. Csináljon vele, amit akar. Én igazán el tudok tartani egy asszonyt!«*” (Színházi Élet, 1934/28)

„Egy szenvedélye volt”

A házasságkötéssel Jávör révbe ért. Először a Kékgolyó utcai otthonukban, majd a Pasatéri úton lévő villában új életformát alakított ki: feszített színészi munkája után sokat olvasott, gyakran kertészkedett. Az italozással azonban nem tudott szakítani. „*Teljesen tudatában volt annak, hogy például próba előtt nem lehet inni, színház előtt nem lehet inni. Utána aztán szabad volt*” – idézte fel Landeszman Olga fél évszázaddal később, 1984-ben Rapcsányi Lászlónak, a Magyar Rádió munkatársának. A riporter kérdésére Jávorné azt is elmondta, hogy bár férje snájdig, mulató, női szíveket hódító figurákat formált meg filmen és színpadon, nem voltak „*női kiruccanásai egyáltalán. Neki egy szenvedélye volt, a cigány. [...] elment a Vadászkiirtbe, gyakran egyedül, és senki nem ültetett az asztalához. Én sem. Egyedül a cigány neki búzta. [...] azt szerette, ha neki játszanak, és semmit sem csinált, csak ült és hallgatott.*”

Budapest kedvence...

VADVIRÁG: Egy dologban kérek tanácsot: szerelmes vagyok Javor Pálba – mit csináljak?

VÁLASZ: Mennyivel könnyebb magának tudnia, hogy mit csináljon, mint Javor Pálnak, akibe sokan szerelmesek!

(Farkas Imre lelki klinikája, Színházi Élet, 1934/28)

Ezt a képet Javor későbbi életrajzírója, Nemlaha György is megcrósította. „Nem volt szerelmes alkat, valójában távolról sem volt az az aszszonyfaló, akinek az újságok filmszerepei alapján beállították. Magánossága elől menekült olykor apró kalandokba, de ahogy rátalált élettársára, mindez abbamaradt, és a mégoly szemfüles lapok sem tudtak egyetlen félrelépést sem ráolvasni, pedig alkalma szép számmal lehetett volna.”

Javor Pál azonban nem viselkedett mindig békésen: gyakran keveredett botrányos helyzetekbe, szüksége volt arra, hogy felesége mellett álljon, megfékezze szenvedélyes kitöréseit, s ha már megtörtént a baj, igyekezzen elsimítani. A legemlékezetesebb eset 1934-ben, nem sokkal a házasságkötés után történt. A Vígyszínház *A cirkusz csillagai* című színjátékkal a Beketow Cirkuszban vendégszerepelt. Javor, akinek lovagolnia is kellett a produkcióban, szóváltásba keveredett a cirkuszi ló osztrák tulajdonosával, Winternitz Károllyal, s ököllel arcul ütötte. A férfi szeme súlyosan megsérült, ezért bíróság elé vitte az ügyet. A tárgyalásról szóló tudósításból kiderült, hogy Jávort már kétszer elítélték: egyszer könnyű testi sértésért, egyszer pedig hatósági közeg elleni erőszakért. Utóbbiról az derült ki a tárgyaláson, hogy Javor vidéken Rómeó-jelenetet rögtönzött valakinek az ablaka alatt, s egy arra haladó derék rendőr azt hitte, hogy rajta gúnyolódik. A bíróság végül kéthavi fogházbüntetésre ítélte – miután hatezer pengő kártérítést kifizetett Winternitznek. Fél évvel később az ítélet végrehajtását a tábla háromévi próbaidőre felfüggesztette.

Javor nem alkuszik

Ebben az idegőrlő helyzetben Landeszman Olga egy pillanatra sem bizonytalanodott el, és kitartott férje mellett. Néhány évvel később Javor Pálnak kellett kiállnia feleségéért. Míg az ő színészi pályája emelkedett – 1935-ben a Nemzeti Színház tagja lett –, Landeszman Olgát és családját a zsidótörvények rendelkezései egyre mélyebbre taszították. Javor csak úgy maradhatott a Nemzeti Színház tagja, hogy felesége 1938-ban megkeresztelkedett. De ez volt a legnagyobb engedmény, melyet Javor a hatalomnak tett. Figyelmen kívül hagyta a harmadik

zsidótörvény rendelkezését, ellenfeleinek követelését és barátainak tanácsát, s nem volt hajlandó elválni Landeszman Olgától. De nemcsak emiatt került ellentétbe a színészkamara elnökével, a Nemzeti Színház vezető művészeivel, Kiss Ferencével. Jávort felháborította, hogy Kiss intézkedései nyomán a zsidó színészek egyáltalán nem kaphattak szerződést, ezért, amikor csak tehette, keményen bírálta a hatalmon lévőköt, politizáló színésztársait és a náci német megszállókat. Fizetését pedig szétosztotta a nélkülözők között.

A nyilas hatalomvétel után az elsők között tartóztatták le, majd Sopronkőhidára hurcolták, ahonnan Németországba került, ahol amerikai hadifogságba esett. Mindeközben semmit sem tudott feleségéről, akinek bujkálnia kellett. Naplójába, melyet az *Egy színész elmondja* címmel 1946-ban megjelent kötetében idéz, ezt jegyezte fel: „Egyik percben magasan repülnek érzéseim, a másik pillanatban kétségek közé zuhanok. Annyit szeretnék írni Neked, Angyalom, de nincs bővé? Annyiszor szeretnék Veled beszélni, és nem vagy mellettem. Nem tudom, merre vagy, de olyan jólesik Rád gondolnom, mert ebben a fagyos kietlenségben Te vagy a melegség, akihez a gondolataim dideregve elszállnak, hogy egy kis nyugalmat adjál áldatlan állapotomban.” (1944. december 13.)

Javor Pál bízott az isteni gondviselésben. Gondolatai állandóan Olga – ahogyan becézte: Muki – körül forogtak, kivételes erővel feltörő érzelmei erőt adtak a megpróbáltatások elviselésében.

Javor nyomában

A háború véget ért, de Javor Pál nem tért haza. Halálhírért keltették. Szerencsére Péter Gábor, a Politikai Rendészeti Osztály vezetője Németországban, a magyar háborús bűnösök felkutatása közben találkozott a legyengült, elcsigázott Jávorról. A hírre Landeszman Olga autót kerített, engedélyeket szerzett, s öccsével Bajorországba utazott. Hosszas nyomozás után Pfarrkirchenben megtalálta férjét: „egy fiatal gyereket megállítottunk [...], hogy hol lakik Javor Pál. Azt mondja, ebben a házban, és én abban a pillanatban úgy tudom, elájultam. És amikor fölébredtem, fönn voltam egy szobában, és a Pali rám hajolt, és azt kérdezte, hol voltam ilyen sokáig.”

Javor Pál gyötrelmei azonban ezzel nem értek véget. Major Tamás, a Nemzeti Színház frissen kinevezett igazgatója elbocsátotta társulatából az előző rendszer sztárszínészét, akinek felesége ráadásul a „tőkésosztályhoz” tartozott. De Javor ekkoriban – a *Makrancos hölgy* Petruchióját kivéve, melyet 1946-ban a Művész Színházban alakított – másutt sem kapott hálás szerepeket. Elkeseredésében az Amerikai Egyesült Államokba utazott, ahol többször turnézott Sárossy Szüle Mihály magyar nyelvű társulatával, majd Hollywoodban próbálkozott – nem sok sikerrel. Néhány filmben ugyan feltűnik alakja, ám hiányos angoltudása miatt komolyabb feladatokat nem bíztak rá.

Landeszman Olga a legnehezebb időkben is mellette állt, s mindenben segítette. Ha úgy hozta a sors, a turnén ő volt a sofőr és a jegyszedő, lemezeket árult, majd Kaliforniában tisztítószalonit nyitott. S bár szinte az egész családja külföldre menekült (kivéve leánya, Schmolka

Jávor Pál

(Arad, 1902. január 31. – Budapest, 1959. augusztus 14.)

Az 1930-as és 40-es évek legcsillogóbb sztárja, a korszak férfiideálja Aradon született. A szűkös körülmények közül elsőként otthonról, hogy színész

legyen. A pesti színiakadémiáról kicsapták, 1922-ben az Országos Színészegyesület Színészképző Iskolájában végzett. A fővárosi pályakezdés után Székesfehérvár, Szeged következett, 1928-tól újra Pesten játszott.

1931-ben szerepel az első két magyar hangosfilmben: *A kék bálványban* és a *Hyppolit, a lakájban*. 1947-ig majdnem nyolcvan magyar filmben játszott, köztük olyanokban, mint a *Halálos tavasz*, a *Nosztalgia*, a *fiú esete Tóth Marival*, a *Dankó Pista*, a *Tóparti látomás*.

1930–1935 között a Vígszínház, 1935-től 1944-ig a Nemzeti Színház tagja, ahol drámai tehetségét és mély jellemábrázoló képességét modern drámákban és Shakespeare-szerepekben kamatoztathatta.

1944-ben a nyilasok előbb Sopronkőhidára, majd Bajorországba vitték, ahol amerikai hadifogságba esett. Hazatérése után egy-egy szerepet kapott csupán. 1946-tól Amerikában egy magyar társulatban játszott, 1950–1951-ben Hollywoodban két filmben kisebb alakítása volt csupán. 1956-ban Izraelben vendégszerepelt. 1957-es hazatérése után előbb a Petőfi, majd a Jókai Színházban játszott, és fellépett a Kamara Varietében is. 1959-ben – halálos betegen – szerződött a Nemzeti Színház.

a képen: Jávor A dunai hajós című, 1940-ben bemutatott német film főszerepében

Ágnes, aki Korniss Dezső festőművész felesége volt és a magyar fővárosban élt), az államosítással pedig vagyonától is megfosztották, mégis belecselezett, hogy 1957-ben hazaköltözzön férjével Budapestre.

Újra itthon

Jávor Pált 1956-os izraeli turnéján keresték fel először magyar diplomáták, akik felvetették a kallódó művésznak, hogy térjen haza. Jávort a honvágy gyötörte, s érezte, hogy az Újvilág már nem tartogat számára semmit, míg hazájában talán folytathatja színészi pályáját. Az 1956-os forradalom után a kommunista hatalom elégtételnek érezte, hogy sikerült a népszerű művészt hazacsábítani, s igyekezett Jávoréknak kedvében járni. Visszakapták Pasaréti úti villájukat, Major Tamás azonban továbbra sem akarta leszerződteni a színészlegendát. Jávor a Jókai Színházba került, ahol Tabi László és Erdődy János *Szegény jó Márton* című vígjátékában kapta első szerepét. A bemutatkozás nem sikerült. A pesti viccgyártók az előadás címét *Szegény jó Jávorra* alakították, míg a színész – Sárosy Szüle Mihályhoz írt levelében – „gyalázatos tákolmányoknak” és „förtelmes agyremeknek” nevezte a darabot.

Landeszman Olga és Jávor Pál a visszakapott Pasaréti úti villa teraszán | fotó: MTI

Bár a vidéki turnék forró sikerei némileg kárpótolták Jávort – Debrecenben például, az Arany Bikában két előadáson 2600 ember nézte meg –, mégis úgy érezte, nem volt érdemes hazatérnie. Hamarosan az is kiderült, hogy végzetes betegséggel tért meg hajdani tündöklésének helyszínére, s hiába operálták meg gyomrát többször is, életét nem tudták megmenteni. Utolsó hónapjaiban a kórházban felkereste a Művelődési Minisztérium két munkatársa, s közölték vele, hogy a következő évtől ismét a Nemzeti Színház tagja. Életének ezt a fordulót boldogan ütszögölte el a Színháztudományi Intézetnek adott interjújában. Samiról nem értesült a közvélemény, 1959. július 24-én Landeszman Olgával megülte ezüslakodalmát: „Szép volt ez a 25 év, nagyon szép volt. Meg is ünnepeltük a kórházban.[...] Meghívtam egy pár embert. Zserbótól hozattam szendvicseket, italt. Krisztinából jött át egy pap. [...] Nagyon szép élet volt azért a mienk. [...] nagyon sokszor férjhez mehettem volna, hát én ötvenhat éves voltam, mikor egyedül maradtam. Soha eszembe sem jutott. Nem is gondoltam volna az életemben még valakire. Soha. Én csak ebben élek. Nekem csak ez az életem. És ő olyan jó volt hozzám. Olyan jó volt a gyerekeimmel” – vallotta meg Landeszman Olga 1984 végén, néhány hónappal halála előtt, az említett rádióinterjújában.

Jávor Pált szerepeivel azonosították rajongói. Pedig – ahogyan jó barátja, Thurzó Gábor író, dramaturg is felhívta a figyelmet – a „bálvány semmiképp sem az volt, akiért rajongtak. Egészen más volt, épp az ellentéte, a varázsról nem tehetett.” De elfogadta. Ezért aztán szerettetteljes, egymás megbecsülésén nyugvó családi életéről, mély hitéről, igényes művészi törekvéseiről még halála után is csak kevesen vettek tudomást. Életének ez az egyik legnagyobb tragédiája.

GAJDÓ TAMÁS

| a külön meg nem jelölt képek forrása: OSZMI

Ideális Ádámként Az ember tragédiájában 1955-ben Szörényi Évával.
Rendező: Gellért Endre, Major Tamás, Marton Endre

Bessenyei Ferenc a magyar színpadok egyik legjelentősebb Othellója volt,
több rendezésben is alakította a mórt. A Nemzeti Színház 1962-es előadásában
Kohut Magdával látható. Rendező: Nádasdy Kálmán

Illyés Gyula Fáklyaláng című drámájában Bihari Józseffel
és Ungvári Lászlóval 1952-ben. Rendező: Gellért Endre

HITTEL

Az én nemzedékem nagy hittel indult ezen a pályán, s azzal a reménnyel, hogy mi fogjuk pótolni azt a késedelmet, amennyivel a magyar színház elkésett az európai időszámítástól. Nem volt ez oktan remény. Itt volt ez a harminc-valahány év, amelynek az első részében óriási dolgok történtek a színházi világban.

Bármilyen furcsán hangzik: a legnehezebb helyzetben törtétek a legnagyobb szerűbb dolgok. Egy-egy bemutató erkölcsi, szellemi, nemzeti erőpróbát jelentett. Különösen a magyar írók bemutatása Doboztól kezdve, Darvason át Illyésig és Németh Lászlóig. Olykor szinte reszketett a levegő. Mert együtt lendültünk föl az íróval, együtt gondolkodtunk, s tudtuk, hogy akkor tisztán gondolkodni annyit is jelent, mint mást gondolni. Ezek az írók pedig mertek mást gondolni, mint a hivatal, bármilyen veszélyes is legyen az. (...)

Az ember tragédiája olyan hatalmas tett volt, hogy felelősségre is vontak érte bennünket. Rákosi azt mondta, hogy a nézők tapsolnak a demokrácia ellen. Hiába volt az érv, hogy nem ellene, hanem épp ellenkezőleg, hálából tapsolnak, a bemutatót köszönik, az volt a válasz, hogy jelentések jöttek a gyárakból: leesett a termelés Madách pesszimizmusa miatt. Ilyen légkörben mást gondolni merészség, sőt hősi tett volt. Az ember az egzisztenciájával, az életével játszott. De épp ez volt a szép.

(...) a *Dózsa*- vagy a *Fáklyaláng*-bemutató korszakalkotó jelentőségű volt nemzeti életünk megismerésében. Annak a felismertetésében, hogy mi egy nép, egy nemzet vagyunk végül is. Akár az *Ozorai példában*, akár a *Dózsa*-ban, a *Fáklyaláng*-ban, akár a *Galileiben*, a *Széchenyiben* rengeteg fölvilágosító, rádöbentő momentum volt, amelyből az emberek megtudhatták, hogy merre kell keresnünk az életünk igazságát. És a közönség lélegzetviasszafojtva, kitért lélekkel élte végig az előadásokat. Oda tudott állni az érték mellé.

Részlet „A színház: ennek a népnek a szolgálata” című interjúból, amelyet Pálffy G. István készített 1981 februárjában a *Tiszatáj* című folyóiratnak

ÉVFORDULÓ • BESSENYEI 100

Bessenyei Ferenc

Hódmezővásárhely, 1919. február 10. –
Lajosmizse, 2004. december 27.

Kétszeres Kossuth-díjas, Kiváló és Érdemes művész,
a Nemzet Színésze, a Magyar Köztársaság Zászlórendjének
és a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjének
kitüntetettje.

A hódmezővásárhelyi Nyári Színkörben lépett először
színpadra. Hivatásos színészként játszott Szegeden,
Miskolcon, 1944-45-ben a budapesti Nemzeti
Színházban. A háború után jobbára vidéken dolgozott –
Hódmezővásárhely, Miskolc, Eger, Pécs, Szeged. Először
1950–1963, majd 1967–1973 között, végül 1980–81-ben
tagja a Nemzeti Színháznak. 1963–1967, majd 1973–1980
között a Madách Színházba szerződött. 1981-ben
nyugdíjba vonult, 1987-től ismét szerződött tagja a
Nemzetinek, 2000-től haláláig a Pesti Magyar Színháznak.

Színpadi szerepei mellett mintegy 80 filmben és
tévéjátékban nyújtott emlékezetes alakítást.

1956. október 20-án volt Németh László Galileijének a premierje. A képen Bessenyei
Ferenc Lukács Margittal és Ungvári Lászlóval látható. Rendező: Gellért Endre

Testhezálló szerepben: Bánk bánként 1951-ben.
Rendező: Major Tamás

Illyés Gyula Dózsa György című drámájának címszerepében,
1956-ban. Rendező: Gellért Endre

A nagy alakítások közül is kiemelkedik:
Asztrov doktor a Ványa bácsiból (1952), Mészáros Ágival. Rendező: Gellért Endre

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

Vallomások egy kötetben – egy színházi előadás zarándokútja

December 13-án mutatta be az MMA Kiadó a Nemzeti Színházban azt a szép kiállítású könyvet, amely a Csíksomlyói passió című színházi előadás augusztus 18-i székelyföldi bemutatójáról szól. Összeállításunkban e kötetből adunk ízelítőt.

A Csíksomlyói passió című könyv a Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes közös produkciójának augusztus 18-i hazatéréséről szól. A kötetben az erdélyi ünnepi előadásból vett szemelvények, a Berecz András által összeállított archaikus mesék és énekek mellett olvashatunk tanulmányt a ferences iskoladramákról, és természetesen megszólalnak az előadás főbb alkotói. Vidnyánszky Attila rendező és Zsuráfszky Zoltán társrendező, koreográfus vall arról, miért jelent mérföldkövet a pályájukon ez a grandiózus előadás. A Csíksomlyói passió több mint egy színházi előadás szabadtéri feldolgozása. Ez hallható ki azoknak a színészeknek a tanúságtétellel felérő interjúiból, akik megosztják gondolataikat a készülétekről. De ez érezhető ki azon székelyföldi táncosok élményszerű beszámolóiból is, akik csatlakoztak az augusztusi előadáshoz. Aki kézbe veszi a könyvet, nemcsak a helyszínen készült interjúkban merülhet el, hanem gyönyörű fényképeken megcsodálhatja azt is, hogyan állt össze ez a nagyszabású produkció. A Prima Primissima díjas Benkő Imre és a Nemzeti Színház fotósa, Eöri Szabó Zsolt exkluzív képei segítenek felidézni mindazt, amit 25 ezer ember a helyszínen és több százezer néző a Duna televízió képernyője előtt átélt.

A könyvben megszólaló művészek

Barta Ágnes, Berecz András, Berettyán Nándor, Berettyán Sándor, Farkas Dénes, Molnár Levente, Rác Zoltán, Rátóti Zoltán, Schnell Ádám, Szöcs Géza, Tóth Augusta, Vidnyánszky Attila, Zsuráfszky Zoltán

A kötet kapható a budapesti Fókusz Könyvtárban, az Írók Boltjában. 15 százalékos kedvezménnyel megrendelhető az MMA Kiadó webshopjában: www.mmakiado.hu.

EGYFAJTA BETELJESÜLÉS

Rácz József – Júdás

„Az én Júdásom kiáltásai Jézus felé nemcsak a szerepből szólnak, hanem ezek Rácz József kiáltásai is ahhoz a Krisztushoz, akiben hisz” – mondja a színész, aki számára nagy öröm, hogy egy olyan előadásban játszhatott, amely a helyszín, vagyis Csíksomlyó szellemiségét, szentségét szolgálta.

– Sokszor szerettem volna már eljönni pünkösdkor a csíksomlyói búcsúba, részt venni azon az eseményen, ami sokaknak, hívőknek, nem hívőknek, magyaroknak nagyon fontos. Most színészként lehettem itt, és a csíksomlyói nyeregben is eljátszhattam ezt a számomra különös jelentőséggel bíró szerepet. Egészen más szintre emelte ez bennem az élményt, mintha „csak” zárandokként érkeztem volna ide. Egyfajta beteljesülésként éltem meg. Egy olyan előadásban játszhattam, amely a helyszín a szellemiségét, a szentségét szolgálja. Színészként úgy szolgálhattam ezt az ügyet, hogy Júdás figuráját, annak történetét, sorsát, tragédiáját ebben az egyszeri és megismételhetetlen előadásban megfoghatóvá, élővé, átélhetővé igyekeztem tenni a nézők számára.

– Júdás nem látja, nem érti, miről van szó. Éhes, szegény, kiábrándult és elkeseredett. Dühös Jézusra, mert nem az történt és nem úgy, ahogy ő, Júdás ezt elképzelte. De az árulással sem azt akarta, ami végül megtörtént. Arról nem volt szó, hogy Jézust keresztre feszítik. Ez nem volt benne a harminc ezüstben – talán így próbál felmentést találni önmaga számára. Újra és újra megszámolja a pénzt, de nem tud vele mit kezdeni. A vándor többször is odakiált neki: „Mit számolsz, Júdás?” Mire rádöbben, hogy itt az Isten fiáról van szó, már nincs visszaút. Az egyetlen megoldás, gondolja, ha megöli magát. Ez az ítélet önmaga teljes megvetését jelenti, de azt is, hogy tisztába jött tette súlyával. Júdás tragédiája, hogy nem értette meg a tanítást. Az előadás vége felé még visszajövök a színpadra, és a többiekkel együtt én is meghallgatom a törté-

net befejezését. Vagyis, hogy nekem is, Júdásnak is, aki pedig elárulta mesterét, akit ezért elfogtak, elítéltek és keresztre feszítettek, hirdetik az örömhírt: megváltás mindenki számára lehetséges.

– Otthon, a Nemzeti Színházban is különleges esemény a Csíksomlyói passió minden előadása. Nem fontosabb, mint a többi, amiben játszom, a szerepem sem kedvesebb, jobb, testhezállobb, mint a többi, amit a színházunkban alakítok, hanem más, különlegesebb – nekem, hívó embernek különös jelentőséggel bír. Nemcsak azért, mert a keresztnység, az európai kultúra egyik legfontosabb történetét meséljük el Jézus születésétől a kereszthaláláig, hanem mert egy kicsit ez a szerep: gyónás. Azt nem tudom, hogy néző mit lát ebből, de az én Júdásom kiáltásai Jézus felé nemcsak a szerepből szólnak, hanem ezek Rácz József kiáltásai is ahhoz a Krisztushoz, akiben hisz. Ez számomra kapaszkodás. Ebben ez a szerep is segít. Ez az előadás itt, a csíksomlyói nyeregen biztosan segített.

(Rácz József gondolatai a kötetből)

*Júdás: Átkozott az óra, melyben fogantattam,
Átkozott a napfény, kit először láttam,
Átkozott az a nap, melyben megcsalattam,
Édes Mesteremet, Jézus, Jézus, Jézus!
Édes mesteremet s Uramat eladtam.*

TARANTINÓI ŐRÜLET

Sajtóvisszhang az Interferenciák Fesztiválon járt Woyzeckről

Hatodik alkalommal szervezte meg az Interferenciák Nemzetközi Színházi Fesztivált a Kolozsvári Állami Színház 2018 novemberében. Oroszországtól Litvániáig, Portugáliától Izraelig olyan rendezők alkotásait látták vendégül, mint Anna Badora, Stathis Livathinos, Horváth Csaba, Milo Rau, Luk Perceval, Urbán András, Toni Servillo, Eimuntas Nekrošius, Ilan Ronen, Nuno Cardoso, Klim Kozinsky. A nemzetis Woyzeck ifj. Vidnyánszky Attila rendezésében nagy sikert aratott. Az előadás kapcsán született cikkekből válogattunk.

SLUMDOG WOYZECK

„Az előadás ugyanolyan ritmusban szállít egyforma mennyiségű poént és örjítően szemtelen ártérlmezést. A budapesti Nemzeti 14 színésze úgy működik együtt, mint egy focicsapat, amely gólt gól után lő, a szurkolókat a végéig fellelkesítve. (...) Kábultan, összezavarva, letaglózva, irányvesztetten, az ösztönök szorításában, a mindegyik emberben meglévő valami vergődik egy célt találni, visszautasítva a csöcselék édes önkívületbe menekülését, de még ott van, még eleven, még él! Mindez nem ad felmentést a gyilkosságra, örületre, halálra. Mert mindennek ára van, nem?” (*Mihai Brezeanu, LiterNet.ro*)

AZ ŐRÜLET TÖKÉLETESSÉGE

„Woyzeck annak a társadalmi gépezetnek apró kereke, amit egyáltalán nem tud befolyásolni. A világ, amelyben ő él, nagyon ismerős, de semmiképpen sem az, amelyben a jövőben élni szeretnénk. Kifogástalan a rendezői konstrukció, bámulatos a színészek professzionalizmusa, főként hogy az átlagéletkoruk nem több 35 évnél. Az előadás arra emlékeztet minket, hogy a belső háborúkat sokkal nehezebb elviselni, mint a többit, közöttünk és a világ között, hogy a *háború* ma az alkalmazkodásra képtelenségünk hívószava. Egy háború, amiből senki sem jön ki győztesen, de mindannyian részt veszünk benne.” (*Nona Rapotan, bookhub.ro*)

SZÉPSÉG, FIATALSÁG, ŐRÜLET

„Veszekedés, verekedések, szex, tartalom nélküli barátságok, kisztűlű bűnözés. Ebben a közegben próbál élni Woyzeck, családot teremteni asszonyával, aki úgy szeretne élni, mint a szappanoperák szereplői, akit sokkal inkább vonz a dübörgő zene, mint csendes férje. Ez a fiatal férfi

1994-ben született, s mintha megjárta volna a háborút. Szabadulásra nincs esély, az örületbe menekül. Tarantinói örület az előadás, csupa jó színésszel, fantáziadús, szellemes, ötletekkel és fekete humorral teli, fontos gondolatokat közlő rendezéssel.” (*Simon Judit, Erdélyi Riport*)

ÖNMAGÁBA ZÁRT

„A boldogtalanságban és feltékenységben fulladozó Woyzecket saját látomásos képzelgése gyötrik, talán egész örületen kavargó valósága az. Segítség a doktortól remélhetne, az viszont kísérletként borsot etet vele naphosszat, hogy orvosolja gondját-baját. Woyzeck, ez az eltévedt flótás, aki szennyezett kapcsolatokban bukdácsol, kérlelhetetlenül halad a végkifejlet felé: megannyi kés kerül elő az előadás folyamán, s biztató hang, hogy Marie-t le kell szűni. Végül egy elegáns fordulat nem késelés, hanem fojtás lesz a lány végzete. Woyzeck elveszíti az önmaga ellen folytatott háborút, állandó médiasallanggal és zajjal mérgezett világában egyedül vergődve, önmaga tudatába való bezáródásra ítéltetett.” (*Rancz Mónika, Irodalmi Jelen*)

FOLYAMATOS JELEN

„Ez a világ már ki van fordulva a sarkaiból, minden viszonyítási pont ingatag – ez a bizonytalanság a legijesztőbb, és nagyon is ismerős érzés egy nagyváros dzsungelében. (...) A durvaságtól sem mentes ez a világ, de valahogy természetes is, hogy valakire rá kell húzni a budit, az orrába kell csapni a teraszajtót, és újra meg újra bele kell lépjenek valami szétszórt kacatba. Visítva röhögünk, miközben egy nyomornegyedbeli szappanopera bontakozik ki a színen. És ismét arra a következtetésre jutunk: a háborúnak nem kell itt és most történnie ahhoz, hogy következményei jelenidejűek legyenek.” (*Hegyi Réka, játéktér.ro*)

#ANEMZETIMINDENKIE

A #anemzetimindenkie – ingyenes előadás azok számára, akik nem juthatnak el színházba.

VISSZATEKINTÉS. Két évvel ezelőtt hirdette meg a Nemzeti Színház a #nemzetiadiakokert programot, melynek keretében négy előadásunkat (*János vitéz*, *Csongor és Tünde*, *Fekete ég – A fehérr felbő*, *Tóth Ilonka*) belépődíj nélkül játsszuk diákok és pedagógus kísérőik számára. Az elmúlt években vendégül láttunk nagycsaládosokat, nehéz sorsú gyermekeket, távoli településekről és a határon túlról érkező iskolai csoportokat. A programmal eddig mintegy száz-ezer diák jutott el a Nemzeti Színház előadásaira.

AZ ÚJ PROGRAM. A program keretében belépődíj nélküli előadásokat hirdetünk azon felnőttek számára, akiknek szociális körülményei megakadályozzák azt, hogy színházlátogatók legyenek. Az első #anemzetimindenkie előadás február 18-án 15 órától a *Vitéz lélek* lesz. A megvalósításban együttműködő partnereink a Dél-pesti Kórházcentrum, az Országos Hematológiai és Infektológiai Intézet és a Máltai Szeretetszolgálat. *A jegyigénylés regisztrációhoz kötött, jelentkezni a egy@nemzetisinhaz.hu e-mail címen lehet.*

A NEMZETI ADOMÁNYAI

A Nemzeti Színház idén két adománygyűjtő akciót szervezett karácsonykor. A Kispesti Szociális Szolgáltató Centrumhoz tartozó 15 egyedülálló, idős embernek tartós élelmiszert, piperecikkeket gyűjtött a társulat, egyúttal meghívást kaptak a *Körhinta* januári előadására.

A *Csiksomlyói passió* augusztusi csiksomlyói előadásában kórustagként erdélyi gyermekek is részt vettek, akik között sok a rázoruló. Az ő megsegítésükre a Nemzeti Színház képeslapos akciót indított, amellyel 257 360 forint gyűlt össze. Az adományt Udvaros Dorottya és Szabó Sebestyén László színművészek juttatták el az erdélyi gyerekeknek.

LEGJOBB: AZ OTHELLO JELMEZE

Az év jelmeztervezője díjat Balla Ildikó kapta a *Látványtér 2018* címmel megrendezett szakmai kiállítás finisszázsán. Az elismerést a Nemzeti Színházban Kiss Csaba rendezésében bemutatott *Othello* jelmezterveit ítélték oda. A magyar látvány-, díszlet- és jelmeztervezők reprezentatív szakmai kiállítása a FUGA – Budapesti Építészeti Központban gazdag válogatást adott az elmúlt színházi évad alkotásaiból. A díjakat szakmai szavazás alapján a kiállító tervezők ítélik oda. Az év díszlettervezője Bagossy Levente lett.

SZÓL A NESZ

Megalakult a NESZ, a Nemzeti Színház színészenekara. Az együttes tagjai Szép Domán (ének), Szabó Sebestyén László (hegedű), Berettyán Sándor (basszusgitár), Herczegh Péter (trombita), Mátyássy Bence (dob), Mészáros Martin (zongora). Első klipjük a Paddy and the Rats *Never Walk Alone* című számának a feldolgozása, amelyben szerepel Nagy Mari, Barta Ágnes és Nagy Márk színművész is. A klip rendezője Mátyássy Bence. Első fellépésük az Analog Music Hallban (1116 Budapest, Kondorfa u. 8.) lesz február 16-án, 22 óra 45-től.

SZŰCS NELLI ESTJE

feb. 7.

Fedák Sári

Ismernünk kell színjátszásunk nagyjait. És Fedák egyike volt a legnagyobbaknak. Ő volt „A” primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Molnár Ferencsel rövid és viharos házasságban élt. Koholt vádak miatt 1945 után mellőzték – színpadra többé nem léphetett. Megjárta a csúcso-
kat és a poklokat. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?

február 7. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

TÓTH AUGUSZTA ESTJE

feb. 10.

Hoztam valamit a hegyekből

Azt mondják, egy ember addig él, amíg emlékeznek rá. Vajon Mezei Máriára hányan emlékeznek napjainkban? És hogyan? – kérdezi Tóth Ágnes, aki egy monodrámával „felel”. Izgalmas kalandozásra hívja a nézőket, hogy közösen idézhessék fel sok zenével, humorral és iróniával fűszerezve az Asszony, Ember, Művész életét.

mikor? hol?

február 10. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

SÖR

feb. 15., 16.

Shakespeare Összes Rövidítve

Gengszterrap (*Othello*), amerikaifutball-meccs (történelmi drámák) és a *Hamlet* húsz másodpercben. Ez a műfaji sokszínűség és tempó jellemzi a *Shakespeare Összes Rövidítve* (SÖR) című angol nyelvű előadást, amelyben a mester mind a 37 drámája benne van. A Madhouse Theatre Company három tagja játssza az összes szerepet. Angoltudás előny, de a hiánya nem akadály.

mikor? hol?

február 15. – 15 és 19 óra 30

február 16. – 15 óra

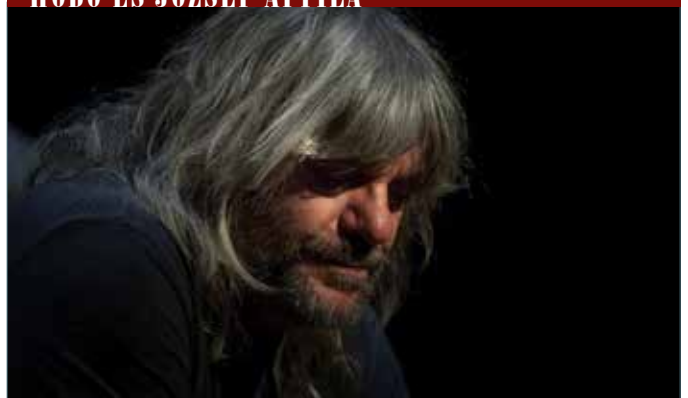
Kaszás Attila Terem

Olvasson színházat!

www.nemzetisinhaz.hu/magazin

HOBO ÉS JÓZSEF ATTILA

feb. 21.

Tudod, hogy nincs bocsánat

– József Attila műveit úgy olvasom, mint a szent könyveket, és néha, mintha a saját gondolataimat látnám leírva. Az előadással az volt a célom, hogy bevonjam és továbbgondolkodásra késztessem a nézőt – mondja Hobo, aki a 2005-ös bemutató óta bejárta az egész országot és a határon túli magyarok lakta vidékeket is ezzel az esttel, és több mint négyszáz alkalommal tolmácsolta a költő gondolatait.

mikor? hol?

február 21. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

REJTŐ-EST

feb. 24.

Szájon lőtt tigris

„Rejtő Jenő-s, sanzonos, kalandos, légiós, fordulatos, tizennégy karátos est, zenéssel és minden bizonnyal! Eldöntöttem, hogy ez a pesti nagydumás srác nekem örökre a barátom. És nem csupán lehetőségem, de kötelességem is szólni a barátomról, akivel soha sem találkoztam, mégis jól ismerem” – várja Önöket: Olt Tamás.

mikor? hol?

február 24. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

NAGY MARI ESTJE

feb. 27.

Mária testamentuma

Mi a hit? Meg kell-e halni a hitért? Meg kell-e ezért halni egy anya fiának? Vagy bárki fiának? Milyen terhet hordoz az az anya, aki elengedte a fiát? Cserébe a világért. A világ megváltásáért. Ezekre a kérdésekre keresi a választ a világhírű Colm Tóibín Mária testamentuma Nagy Mari előadásában.

mikor? hol?

február 27. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

NEMZETI

A magazin megtalálható országszerte a Lira könyvruházaiiban és boltjaiban.

RÁHANGOLÓ ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

mikor? hol?

RÁHANGOLÓ az előadások előtt

február 5. – **Bánk bán** (18 órától)

február 17. – **Egy ember az örökkévalóságnak** (18 órától)

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ az előadások után

február 8. – **Sára asszony**

február 27. – **Egy ember az örökkévalóságnak**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

PIM – ORSZÁGOS SZÍNHÁZTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS INTÉZET

PROGRAMOK BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUMBAN

KORTÁRSUNK CSEHOV –

SZUBJEKTÍV TÁRLATVEZETÉS SZÉKELY GÁBORRAL

február 1. – 16 óra | belépő: 1000 Ft (hegyvidék kártyával: 500 Ft)

BAJOR GIZI-SZEÁNSZ

Szobaszínházi előadás Bajor Gizi levelezése és kedvenc szerepei felhasználásával Papp Kinga Livia előadásában

február 8. – 19 óra | belépő: 1000 Ft (hegyvidék kártyával: 500 Ft)

VILLASÉTA – BAJOR GIZI EGYKORI OTTHONÁBAN

február 9. és 22. – 18 óra | belépő: 2000 Ft/fő

Regisztráció szükséges: szebenyi.agnes@oszmi.hu

„BESSENYEI 100”

Beszélgetés és vetítés a művész életművéről

február 10. – 16 óra | belépő: 500 Ft

KULISSZÁK MÖGÖTT

Előadás vetítéssel: Kiss Manyi

február 19. – 14 óra | belépő: 500 Ft

BUBIK 60-BESZÉLGETÉS

Téma: Arthur Miller Pillantás a hídról (Pécsi Nemzeti Színház) című darabja – vetítés és beszélgetés

február 28. – 16 óra | belépő: 500 Ft

KIÁLLÍTÁSOK

KORTÁRSUNK CSEHOV

„RITKA MAGYAR” – BUBIK 60

A kiállítások április 21-ig látogathatók
szerdától vasárnapig 14 és 18 óra között

A Színészmúzeum 2018. december 24. és 2019. jan. 2. között ZÁRVA tart.

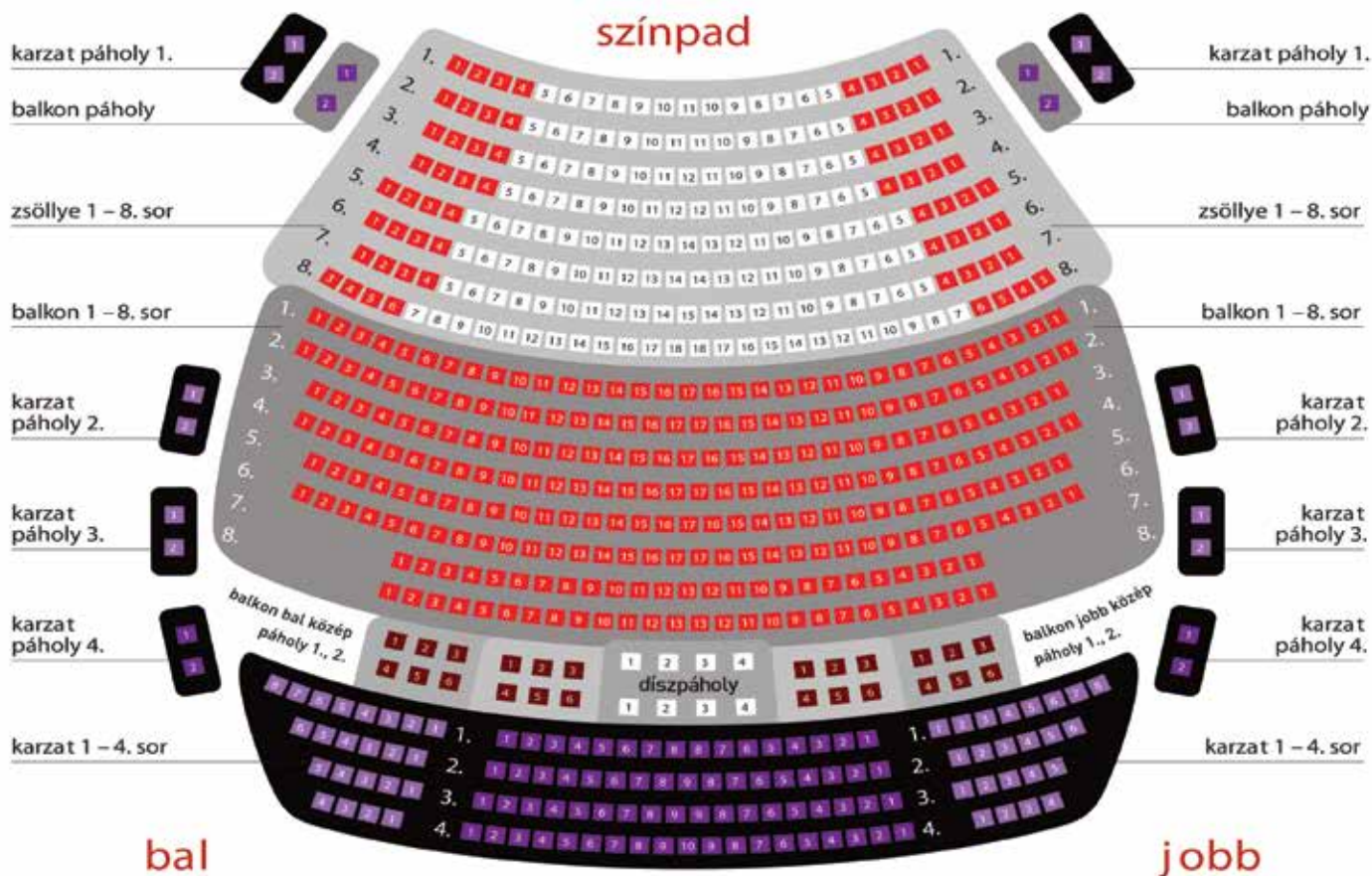
Bajor Gizi Színészmúzeum

1124 Bp. Stromfeld Aurél 16.

Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet:

1013 Bp. Krisztina krt.57.

bővebb információ: www.oszmi.hu // www.facebook.com/oszmiibp

Nagyszínpad jegy

1. Árkategória
 2. Árkategória
 3. Árkategória
 4. Árkategória

JEGYÁRAK:

1. kategória **3800 Ft**

2. kategória **3000 Ft**

3. kategória **2100 Ft**

4. kategória **1800 Ft**

Stúdiószínpadok (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon): **3000 Ft**

ÖT NAP ELŐNY!

Aki bérletvásárláskor megadja az e-mail címét, minden hónapban értesítést kap: **ÍGY ÖT NAP ELŐNYT ÉLVEZ**, hogy szabadon lefoglalja bérletes helyét a „normál” jegyvásárlók előtt.

Bővebb jegy- és bérletinformációk

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitvatartás:

Hétköznap 10–18 óra között (ebéldíó: 13–13.20), hétvégén 14–18 óra között, illetve az előadások kezdetéig. Ha nincs előadás, vasárnap zárva.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28.
telefon: (+36 1) 373 0963; 373 0964; 373 0996; 354 1777

Nyitvatartás:

Hétköznapokon 10 és 18 óra között.

Jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

LAST MINUTE DIÁKJEGY – 500 FT

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. A megmaradt jegyek ára egységesen 500 Ft. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

Pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk!

A csoportos diákjegynél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákberletet. (Vásárláskor a kedvezményre jogosító igazolványt be kell mutatni.)

VÁLTSON BÉRLETET A 2018/19-ES ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyszínt, a helyet és az időpontot is! Új szabadbérleteinkben nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásokat tetszése szerint választhat.

Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál átlagosan 25%-kal olcsóbban vásárolhatja meg.

SZABADBÉRLETEK

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásra érvényesek

JÁSZAI MARI bérlet, 4 előadásra	8 900 Ft
FEDÁK SÁRI bérlet, 3 előadásra	6 900 Ft

DIÁKBÉRLETEK

Bármely, repertoáron lévő nagyszínpadi és stúdiósínpados előadásra érvényesek

BUBIK ISTVÁN diákbérlet, 4 előadásra	6 000 Ft
LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet, 3 előadásra	4 500 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD:

Ivan Viripajev: **ÁLOMGYÁR**; Madách Imre: **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA**; **ROCCO ÉS FIVÉREI** – A Rocco és fivérei című film forgatókönyve alapján; Anton Csehov: **MEGGYESKERT**; Molière: **TARTUFFE**; Gárdonyi Géza – Zalán Tibor: **EGRI CSILLAGOK**; Szilágyi Andor: **TÓTH ILONKA**; **CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ**; Edmond Rostand: **CYRANO DE BERGERAC**; Szarka Tamás: **ÉDEN FÖLDÖN**; Vörösmarty Mihály: **CSONGOR ÉS TÜNDE**; William Shakespeare: **SENTIVÁNEJI ÁLOM**; **ISTEN OSTORA** – Bánffy Miklós nyomán; Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa: **KÖRHINTA**; Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**; Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**; Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénárd Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

STÚDIÓSÍNPADOK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, Bajor Gizi Szalon, rendhagyó nézőtér a Nagyszínpadon)

Székely János: **CALIGULA HELYTARTÓJA**; William Shakespeare: **OTHELLO**; Robert Bolt: **EGY EMBER AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGNAK**;

Örkény István: **MACSKAJÁTÉK**; Földes László Hobo: **HÉ, MAGYAR JOEI**; Katona József: **BÁNK BÁN**; Arthur Miller: **AZ ÜGYNÖK HALÁLA**; Carlo Goldoni: **HÁZASSÁG PALERMÓBAN**; Brian Friel: **POGÁNYTÁNC**; Georg Büchner: **WOYZECK**; Bertolt Brecht: **A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK**; Ingmar Bergman: **SZENVEDÉLY**; Ivan Viripajev: **RÉSZEK**; William Shakespeare: **III. RICHÁRD**; Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**; Szergej Medvegyev: **FODRÁSZNŐ**; Anton Csehov: **HÁROM NŐVÉR**; Anton Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**; Örkény István: **TÓTÉK**; Szigligeti Ede: **LILIAMFI**; Döbrentei Sarolta: **SÁRA ASSZONY**; Földes László Hobo: **A GULAG VIRÁGAI**; Bertolt Brecht: **GALILEI ÉLETE**; Földes László Hobo: **HALJ MEG ÉS NAGY LESZEL**; Weöres Sándor: **PSYCHÉ**; Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATTYÚRÓL**; Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**; Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**; Long–Singer–Borgeson: **SÖR (SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE)** angol nyelven; **SZINDBÁD** – Krúdy Gyula regényei alapján; Colm Tóibín: **MÁRIA TESTAMENTUMA**; Fedák Sári; Rejtő Jenő: **SZÁJON LÓTT TIGRIS**; Mezei Mária: **HOZTAM VALAMIT A HEGYEKBŐL** – továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok és bemutatók

» A bérletek a stúdiósínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) előadásaira és a premierekre.

» Diákbérlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

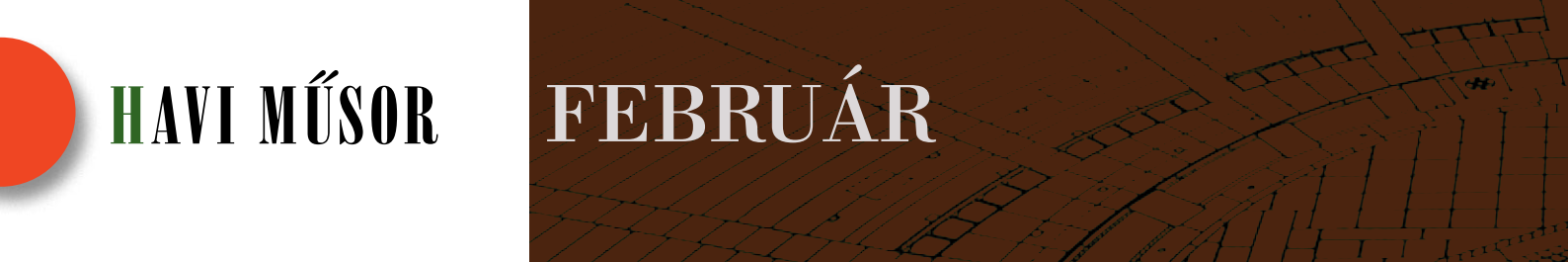
» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évadra érvényesek.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltozás jogát fenntartjuk!

#NEMZETIADIAKOKERT

A 2018/19-es évadban is ingyenesen látogatható a *János vitéz*, a *Csongor és Tünde*, a *Tóth Ilonka* és a *Fekete ég - A fehér felbő* diákcsoportok (és kísérőtanáraik) számára. Célunk, hogy a magyar irodalom és magyar történelem legszébb műveit és sorsfordító pillanatait felidéző előadásainkat a lehető legtöbb diák számára elérhetővé tegyük! A kiválasztott előadásra előjegyzés szükséges, regisztrálni a jegy@nemzetisinhaz.hu címre írt levéllel lehet!

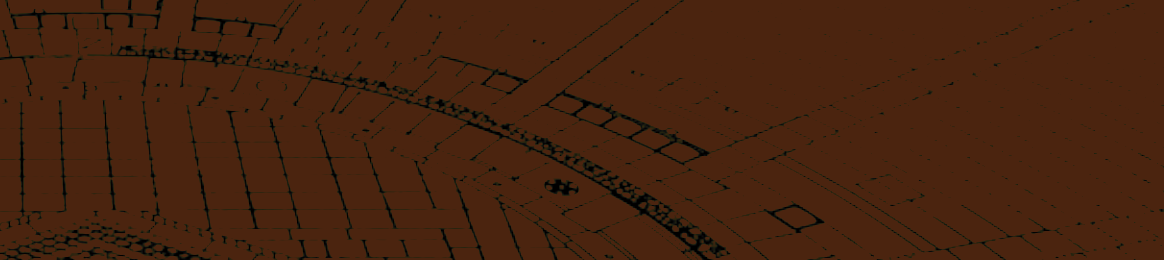

HAVI MŰSOR

FEBRUÁR

Gobbi Hilda Színpad	26	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	V	15:00
Bajor Gizi Szalon	27	V	19:30
Nagyszínpad	28	H	18:00
Gobbi Hilda Színpad	29	K	19:00
Kaszás Attila Terem	29	K	19:30
Nagyszínpad	30	Sze	15:00
Nagyszínpad	31	Cs	15:00
Gobbi Hilda Színpad	31	Cs	19:00
Nagyszínpad	1	P	18:00
Gobbi Hilda Színpad	1	P	19:00
Nagyszínpad	2	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	2	Szo	19:00
Nagyszínpad	3	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	3	V	19:00
Kaszás Attila Terem	3	V	19:30
Nagyszínpad	4	H	19:00
Nagyszínpad	5	K	15:00
Gobbi Hilda Színpad	5	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	6	Sze	15:00
Kaszás Attila Terem	6	Sze	19:30
Nagyszínpad	7	Cs	19:00
Bajor Gizi Szalon	7	Cs	19:30
Nagyszínpad	8	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	8	P	19:00
Kaszás Attila Terem	8	P	19:30
Nagyszínpad	9	Szo	15:00
Gobbi Hilda Színpad	9	Szo	15:00
Kaszás Attila Terem	9	Szo	19:30

Bánk bán I Katona József
Bánk bán I Katona József
Pustol a hó I PREMIER Szarvas József – Bérczes László Szarvas József önálló estje
Egri csillagok I Gárdonyi Géza – Zalán Tibor
Házasság Palermóban I Carlo Goldoni
Galilei élete I Bertolt Brecht
Egri csillagok I Gárdonyi Géza – Zalán Tibor
Egri csillagok I Gárdonyi Géza – Zalán Tibor
Ha mi holtak feltámadunk I Henrik Ibsen A Soproni Petőfi Színház vendégjátéka
FEBRUÁR
Az ember tragédiája I Madách Imre
Caligula helytartója I Székely János
Az ember tragédiája I Madách Imre
Caligula helytartója I Székely János
Éden földön I Szarka Tamás
Othello I William Shakespeare
Galilei élete I Bertolt Brecht
Cyrano de Bergerac I Edmond Rostand
Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Zs. Vincze Zsuzsanna
Bánk bán I Katona József ráhangoló 18 órától
Bánk bán I Katona József
Woyzeck I Georg Büchner
Csíkсомlyói passió I
Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje
Álomgyár (Dreamworks) I Ivan Viripajev
Házasság Palermóban I Carlo Goldoni
Sára asszony I Döbrentei Sarolta utána közönségtalálkozó
Álomgyár (Dreamworks) I Ivan Viripajev
Házasság Palermóban I Carlo Goldoni
Sára asszony I Döbrentei Sarolta

Nagyszínpad	10	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	10	V	19:30
Nagyszínpad	11	H	19:00
Kaszás Attila Terem	12	K	19:30
Kaszás Attila Terem	15	P	15:00
Kaszás Attila Terem	15	P	19:30
Bajor Gizi Szalon	15	P	19:30
Gobbi Hilda Színpad	16	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	16	Szo	15:00
Nagyszínpad	17	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	17	V	19:00
Kaszás Attila Terem	17	V	19:30
Nagyszínpad	18	H	15:00
Gobbi Hilda Színpad	18	H	19:00
Nagyszínpad	19	K	15:00
Gobbi Hilda Színpad	19	K	19:00
Nagyszínpad	20	Sze	11:00
Gobbi Hilda Színpad	20	Sze	19:00
Nagyszínpad	21	Cs	19:00
Kaszás Attila Terem	21	Cs	19:30
Nagyszínpad	22	P	15:00
Gobbi Hilda Színpad	22	P	19:00
Nagyszínpad	23	Szo	15:00
Kaszás Attila Terem	23	Szo	19:30
Gobbi Hilda Színpad	24	V	15:00
Bajor Gizi Szalon	24	V	19:30
Gobbi Hilda Színpad	26	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	Sze	19:00
Bajor Gizi Szalon	27	Sze	19:30

Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszkij – Szénási Miklós – Lénárd Ödön
Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augustza önálló estje
Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszkij – Szénási Miklós – Lénárd Ödön
Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
Pustol a hó – Szarvas József önálló estje I Szarvas József – Bérczes László
Egy ember az örökkévalóságnak I Robert Bolt PREMIER
SÖR (Shakespeare Összes Rövidítve) I Madhouse Theatre Company angolul
Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Zs. Vincze Zsuzsanna
Egy ember az örökkévalóságnak I Robert Bolt ráhangoló 18 órától
Teremtés I Berecz András ének- és mesemondó estje
Vitéz lélek I Tamási Áron
Hé, Magyar Joe! I Földes László Hobo
János vitéz I Petőfi Sándor
Hé, Magyar Joe! I Földes László Hobo
János vitéz I Petőfi Sándor
Othello I William Shakespeare látás- és hallássérültek számára akadálymentesített előadás
Szentivánéji álom I William Shakespeare
Tudod, hogy nincs bocsánat I Földes László Hobo
Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály
A gömbfejűek és a csúcsfejűek I Bertolt Brecht
Csongor és Tünde I Vörösmarty Mihály
Galilei élete I Bertolt Brecht
Az ügynök halála I Arthur Miller
Szájon lőtt tigris – Rejtő Jenő-est I Olt Tamás önálló estje
Pogánytánc I Brian Friel
Egy ember az örökkévalóságnak I Robert Bolt utána közönségtalálkozó
Mária testamentuma – Nagy Mari önálló estje I Colm Tóibín

Az Éden földön 6; a Mesés férfiak szárnyakkal, a Tudod, hogy nincs bocsánat, az Egri csillagok 12; Az ember tragédiája, az Othello 14; a Woyzeck, az Álomgyár, a Cyrano de Bergerac, a Bánk bán, a Szentivánéji álom 16 éven felülieknek ajánlott!

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2019. január, VII. évfolyam, 1. szám

FÓKUSZBAN AZ IDEI MITEM ÉS WEÖRES SÁNDOR

A MITEM előadásaira ebben az évben is fontos szakmai anyagokkal kívánjuk felhívni a figyelmet. Érdekesnek ígérkezik a kazakok előadása, a Dede Korkut legendája, mely a török népek kultúrhéroszát jeleníti meg.

Adorján Imre írásából megismerhetjük a dalnok mitikus alakját, melyet az általa fordított oguz eredetmondák őriztek meg. Az idei MITEM-en szereplő három Csehov-bemutató közül most kettőre koncentrálnak: Verebes Ernő Ivanovról szóló kisesszéjében Tanja Mandic Rigonat, a darab rendezője is megnyilatkozik. A Ványa bácsiról közreadott tanulmány a mű időszemléletét és Csehov drámapoétikáját állítja a középpontba. Orbis Pictus rovatunkat a 30 éve elhunyt Weöres Sándornak szenteltük. Két olyan írást közlünk, melynek szerzői a gyermekek művészeti nevelését – Weöres és Kodály együttműködésének tapasztalataiból kiindulva – összművészeti keretben képzelik el.

„...a kazakok körében terjedt el az a monda, amely szerint Korkut Atya népi énekköltő volt, és ő találta fel a kobozt, valamint a tamburát. A koboz a kazakoknál vonós, a tambura pedig pengetős, széles körben elterjedt népi hangszer. Így a monda arra utal, hogy az összes húros hangszer feltalálója Korkut Atya volt. Amikor kobzon játszanak a kazak sámánok, énekükben a tanítójuknak tartott Korkut Atya segítségéért fohászkodnak.” (Adorján Imre)

„Figyelmeztetek benneteket, hogy olyan életművet hagyok rátok, mint az olaszokra Dante, az angolokra Shakespeare. Ez nektek, csibém, legalább ötezer évet jelent, ha csak valamennyire is tudtok bánni vele. Ne hagyjátok füstbe szóródni, se mennybe szállni, legyetek kissé realisabbak és praktikusabbak.” (Weöres Sándor)

„Egészséges, normális ember nem egymás után, váltogatva használja a jobb és a bal agyféltekéjét, hanem egyidejűleg, a teremtés programozásának hála. (...) A természeti élőlény szinkrón módon észlel, érzékel, tudatosít, cselekszik. A madár, a gazella, a busman egyidejűleg szemléli, fülel, mozdul. Ha normális, ha egészséges. Az iskolai élőlény ettől el van tiltva. Most iiiii-óra van. Most áááá-óra. IÁ-zni nem lehet.” (Deme Tamás)

„...az emberi titkok természetüknél fogva metafizikaiak. Hiába érzek feszítő vágyat arra, hogy pszichológiailag, szociológiailag, politikailag, vallásilag megmagyarázzam, mit miért tesznek az emberek, (...) a lényeg, a magyarázatot, az úgynevezett igazságot sohasem fogod maradéktalanul meg tudni és birtokolni. Tudom, hogy ez egy homályos, misztikus álláspont, de szerintem mégis ez a transzcendens titokzatosság az, ami a legemberibb. Sőt, ez a titokzatosság az emberi természet gyújtópontja.” (Eirik Stubø)

A tartalomból

„A Történelmi Tél itt fűtül immár” – **Weöres Sándor** beköszöntője • „A bábjátékos kezében hangszer a bábu” – **Németh Antal** előadása • **Adorján Imre** a ravasz, csavaros észjárású oguz dalnokról, **Dede Korkutról** • Csehov drámapoétikája – **Szigethi András** a Ványa bácsiról • A belgrádi Ivanovra **Verebes Ernő** hangol rá • „Norvég minta” – **Deres Péter** esszéje Eirik Stubøról és a skandináv színházról • Miért szerethetik a gyerekek Weöres Sándor verseit? – **Ittész Mihály** és **Deme Tamás** tanulmánya • Keresztöltés – a gyermekrajzok üzenete • **Balogh Géza** recenziója **Kávási Klára** Németh Antal-könyvéről • A kecskeméti Othello 1957-ben • „Meg kell őriznünk arcunk tisztaságát” – **Szabó Sebestyén László**: Anyám gyermekei

lanul meg tudni és birtokolni. Tudom, hogy ez egy homályos, misztikus álláspont, de szerintem mégis ez a transzcendens titokzatosság az, ami a legemberibb. Sőt, ez a titokzatosság az emberi természet gyújtópontja.” (Eirik Stubø)

„Csehov világában nem lehet baltával utat vágni. [Rendezésemben az Ivanov] egy kamara-előadás, ahol a közönség a játéktér három oldalán ül, míg a negyedik a zenekaré, és a csendes életképeké. A nézők közvetlen közlő tapasztalhatják meg – a színészek játéka követik végig – mit jelent élni vagy nem élni, anyagilag csődbe jutni, betegnek vagy szerelmesnek lenni, kibeszélés tárgyává válni, önző gazemberek vagy galambszerű hazugok prédájává válni.” (Tanja Mandic Rigonat)

„...Nem vagyunk mi Danték, akik csak úgy sétálgatunk, és felülről nézzük az egészet, mert mialatt mi mások szűgyenét látjuk, mások is látják ám a mi szűgyenünket, és nem nézhetünk olyan érdektelenül, mintha az utcán andalnánk, és a kirakatokat néznénk. Nem tehetünk úgy, mintha az egészről bármely pillanatban magunkat szépen kivonhatnánk.” (Szabó Sebestyén László)

Tájékoztatás a **szcenárium**-lapszámokhoz való hozzájárulásról:

+36 1 476 68 76

a **szcenárium** a neten:

www.nemzetisinhaz.hu/magazin/folyoirat

szcenárium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

Történelmet írunk.

A Múlt-kor történelmi magazin aktuális számát keresse az újságárusoknál vagy fizessen elő kedvezményesen:

mult-kor.hu/elofizetes ◀◀

Már digitálisan is elérhető.

Horváth Lajos Ottó és Farkas Dénes az Othello című darabban | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIEREK: Szarvas József – Bérczes László: **Pustol a hó...** I Robert Bolt: **Egy ember az örökkévalóságnak**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: Madách: **Az ember tragédiája** I Székely: **Caligula helytartója** I

Szarka: **Éden földön** I Shakespeare: **Othello** I Brecht: **Galilei élete** I Rostand: **Cyrano de Bergerac** I

Sarkadi – Fábri – Nádasy – Zs. Vincze: **Körhinta** I Katona: **Bánk bán** I Büchner: **Woyzeck** I **Csíksomlyói passió** I

Szűcs Nelli önálló estje: **Fedák Sári** I Viripajev: **Álomgyár (Dreamworks)** I Goldoni: **Házasság Palermóban** I

Döbrentei: **Sára asszony** I Zsukovszkij – Szénási – Lénárd: **Mesés férfiak szárnyakkal** I Tóth Augusztina önálló estje:

Mezei Mária – Hoztam valamit a hegyekből I Hobo: **Halj meg és nagy lesz** I Long – Singer – Borgeson:

Shakespeare összes rövidítve (SÖR) I Berecz: **Teremtés** I Tamási: **Vitéz lélek** I Hobo: **Hé, Magyar Joe!** I

Petőfi: **János vitéz** I Shakespeare: **Othello** I Hobo: **Tudod, hogy nincs bocsánat** I Vörösmarty: **Csongor és Tünde** I

Brecht: **A gömbfejűek és a csúcsfejűek** I Miller: **Az ügynök halála** I Shakespeare: **Szentivánéji álom** I

Olt Tamás önálló estje: **Szájon lőtt tigris** I Friel: **Pogánytánc** I Nagy Mari önálló estje – Tóibín: **Mária testamentuma**